

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਵਾਰਿਸ
(ਸਾਲ 2018 ਵਿੱਚ, ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ)
-ਮਿੱਤਰ ਸੈਨ ਮੀਤ

ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ ਦਾ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਸੱਲ ਕਲਾਂ ਤਹਿਸੀਲ ਬੰਗਾ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਆਇਆਂ ਨੂੰ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਮੋਹ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਟੁੱਟਿਆ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਭੋਂ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਪੂ ਨੇ ਪਸੀਨਾ ਵਹਾਇਆ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਾਕਾਂ ਮਾਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਬਚਪਨ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਸਾਲ ਵਿਚ ਇੱਕ ਵਾਰ, ਉਹ ਪਿੰਡ ਗੋੜਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮਾਰਦੇ ਹਨ।

2014 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਆਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਬੰਗਾ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਾਹਨਾਂ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਨਾਂ ਮਿਟਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਥਾਂ ਹਿੰਦੀ ਲੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੇ ਹੋ ਰਹੇ ਇਸ ਨਿਰਾਦਰ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਅੰਦਰ ਸੁਸਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਜੁਝਾਰੂ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਗ ਭਬੂਲਾ ਹੋਏ ਉਹ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਜਾ ਧਮਕੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਹੋ ਰਹੇ ਘਾਣ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਗਲਤੀ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਗਰਚਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅਫ਼ਸਰ ਦਾ ਖਹਿੜਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ।

ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਹਨਾਂ ਪਹਿਲੇ (ਚਾਰ) ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਦਾ ਬੀਜ ਬੀਜਿਆ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ, ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਤਿਕਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਸ.ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਝੀਤਾ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਸ.ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਝੀਤਾ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਲਈ ਕੀਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਐਨਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ South Asian Canadian Heritage ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਛਪੇ ਲੇਖ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਲੇਖ ਦਾ ਲਿੰਕ ਹੈ:

<https://www.southasiancanadianheritage.ca/hari-sharma/hari-sharma-1960-1970/mota-singh-jheeta/>

ਹੈ। ਝੀਤਾ ਸਾਹਿਬ ਉੱਚ-ਕੋਟੀ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਵੀ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪਸਾਰ ਲਈ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਚਾਨਣਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ-ਆਕਾਰੀ ਪੁਸਤਕ 'ਸਾਚੁ ਕਹੋ' (ਪੰਨਾ 457) ਲਿਖੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਮਹਾਨਤਾ ਨੈਟ ਰਸਾਲੇ 'Indian Book World' ਵਿਚ ਛਪੇ ਰੀਵਿਊ ਤੋਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਲਿੰਕ ਹੈ:

<https://indiabookworld.ca/products/sach-kaho-truthful-account-1947-2013>

ਝੀਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਹ ਵੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ 'ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ'। ਇਸ ਕਾਰਨ ਝੀਤਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਝੱਟ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਾਂ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਕੇ.ਆਰ.ਪੀ.ਆਈ. 1550 ਏ.ਐਮ. ਰੇਡੀਓ ਦਾ 'ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ' ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਦੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਘਰ-ਘਰ ਵਿਚ 'ਪਾਖੰਡੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚੋਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਪੁੱਟਣ ਵਾਲੇ' ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਲੱਬ ਬੀ.ਸੀ. ਸਰੀ ਨਸ਼ਟਰਨ ਰੋਟਰੀ ਕਲੱਬ, ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰਸਟ ਨਾਲ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਚੈਨਲ ਬੀ.ਸੀ. ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਹਰ ਉਸ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਮੇਠੇ ਨਾਲ ਮੇਠਾ ਜੋੜ ਕੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ ਜੋ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਹੈ ਪਰ ਰੂਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੱਸਦੀ ਹੈ। 'ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ' ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਵਿਚ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸਬੰਧੀ ਅਕਸਰ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਗਰਚਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਝੀਤਾ ਦੀ ਜੋੜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਸਾਧਿਆ। ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਾਂਘ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਬੂਰ ਪੈ ਗਿਆ। ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਯੂ ਟਿਊਬ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸੈਕੜੇ ਇੰਟਰਵਿਊਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੋੜੀ ਤਿੱਕੜੀ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਈ। ਪਹਿਲੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਹੀ 'ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਘੋਖਣ ਲਈ', ਨਿਰੋਲ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਰਚਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। 'ਪੰਜਾਬੀ ਇੱਕ ਫਿਰਕੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸਭ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਹੈ'। ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਵਸਾ ਕੇ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਵਕਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਲੋੜ 'ਨਿਰੋਲ ਵਿਦਵਾਨਾਂ' ਦੀ ਥਾਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤਾ ਲਈ, ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਾਮਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣ। ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਵੀ। ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਲਹਿੰਦੇ ਨੂੰ ਵੀ। ਸੰਵਾਦ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਲੇ ਵੀ। ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਲਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਸੁਝਾਇਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੇ ਕੰਮ ਦੀ ਪਰਖ ਲਈ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਨੇ ਫਰਵਰੀ 2018 ਵਿਚ 'ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ' ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਐਕਟ 1967 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਦਾ ਲਿੰਕ ਹੈ: <https://youtu.be/Wp6Ly4Nf1V4>

ਫੇਰ ਮਈ 2018 ਵਿਚ। ਲੋਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ, ਬੋਥਾਕੀ ਨਾਲ ਉਠਾਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ। ਭਾਵਕ ਹੋਏ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਨੇ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਦਾ ਲਿੰਕ ਹੈ:

<https://youtu.be/tzl364SE3J8>

ਤਿੱਕੜੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਉੱਕਾ ਤਜਰਬਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਲੈਣਾ ਚੰਗਾ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼, ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣਾ ਅਤੇ ਭਾਈ-ਭਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਸਹਿਯੋਗ ਲੈਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ। ਘੁੰਮਦੀ-ਘੁੰਮਦੀ ਸੋਚ ਦੀ ਸੂਈ

‘ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿੱਖ ਸਟੱਡੀ ਐਂਡ ਟੀਚਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ’ ‘ਤੇ ਆ ਕੇ ਟਿਕੀ। ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਲਈ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ਵ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਰਚਾਉਣ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਰੱਖਦੀ ਸੀ। ਤਾਜ਼ਾ-ਤਾਜ਼ਾ (ਸਾਲ 2013 ਵਿਚ) ਸੋਸਾਇਟੀ ਵੱਲੋਂ ‘ਵਿਸ਼ਵ ਸਿੱਖ ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ’ ਵਿਸ਼ੇ ‘ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨੀਂ ਦਿਨੀਂ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ.ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਸਨ। ਭੂਗੋਲ ਵਿਚ ਮਾਸਟਰਜ਼ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ 1978 ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਆ ਵਸੇ। ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਸੂਝ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ.ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸੰਪਾਦਿਤ ਕੀਤੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਸਿੱਖ ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ’ (ਪੰਨੇ 571) ਤੋਂ ਲਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਹਿਚਾਣ [amazon.com](https://www.amazon.com/Gadar-Lehar-1907-1918-Jasbir-Singh/dp/0986298794) ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਲਿੰਕ ਹੈ: <https://www.amazon.com/Gadar-Lehar-1907-1918-Jasbir-Singh/dp/0986298794> . ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ ‘ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਅਤੇ ਡਾ.ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਨਮੂਨੇ ਇਹ ਹਨ। ਲਿੰਕ: [The Harpreet Singh Show https://www.youtube.com/watch?v=O26m6nU18b4](https://www.youtube.com/watch?v=O26m6nU18b4), Sikh Channel <https://www.youtube.com/watch?v=R0nJS4L63sl>

ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਬਹੁਮੁੱਲਾ ਲੱਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਪਿੱਠ-ਭੂਮੀ ਵਾਲੀ ਦੂਜੀ ਸੰਸਥਾ ‘ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿੱਖ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼’ ਨੇ ਵੀ ਮੋਢਾ ਜੋੜਨ ਲਈ ਹੁੰਘਾਰਾ ਭਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੋਸਾਇਟੀ ਅਤੇ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ, ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਡਾ.ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘਟੌੜਾ ਅਤੇ ਲੱਛਮਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੱਗੀ। ਡਾ.ਗਿੱਲ ਸਾਹਿਬ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ., ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਚ ਮਾਸਟਰਜ਼ ਅਤੇ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਹਨ। ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਖੋਜ ਪੱਤਰਿਕਾ ‘ਸਿੱਖ ਮਾਰਗ’ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰਚੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਲੰਬੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਦੇ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਵਾਰਿਸਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈ। ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘਟੌੜਾ ਦਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਾਜਿਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਲੰਬਾ-ਚੌੜਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ। ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤਾ ਵਾਹ ਨਹੀਂ ਪਿਆ। ਕੈਲਗਰੀ ਅਤੇ ਵਿਨੀਪੈਗ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਠੰਡੇ ਮਿੱਠ-ਬੋਲਕੇ ਅਤੇ ਹਰ ਔਖਿਆਈ ਨੂੰ ਠਰਮੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਸਾਨੂੰ ਉੱਥੇ ਹੋਈ। ਲੱਛਮਣ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਓਟੀ ਅਤੇ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਨਿਭਾਈ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕ, ਵਿਆਹ ਵਰਗੇ ਚਾਅ ਨਾਲ, ਸਮੇਲਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਜੁਟ ਗਏ। ਮੰਦਰਾਂ, ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ, ਮਸੀਤਾਂ ਅਤੇ ਚਰਚਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਸਮੇਲਨਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਸਮਝਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੇ ਅਕਸ ਕਾਰਨ, ਸਾਰੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਘਾਰਾ ਭਰਿਆ। ਧਨ ਦੇ ਗੱਫੇ ਵੀ ਦਿੱਤੇ। ਚਾਲੀ-ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਖਰਚ ਕਰਨ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸੋਸਾਇਟੀ ਕੋਲ ਕਾਫ਼ੀ ਰਕਮ ਬਚ ਗਈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਮੀਡੀਏ ਰਾਹੀਂ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਮੀਡੀਏ ਤੋਂ ਸਹਿਯੋਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੀੜਾ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਚੁੱਕਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਟੀਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਰੇਡੀਓ ਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ ਦੇ ਸਟੂਡੀਓਜ਼ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦਿੱਤੇ।

ਸਾਡੇ (ਮਿੱਤਰ ਸੈਨ ਮੀਤ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਪ੍ਰੋ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ) ਕੈਨੇਡਾ ਪੁੱਜਦਿਆਂ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਸਟੂਡੀਓ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ।

ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਪੁੱਛੇ-ਦੱਸੇ ਸਾਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਕਿੱਥੇ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਹੁੰਦੀ। ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਨਵੀਆਂ ਵਿਆਹ ਕੇ ਆਈਆਂ ਨੂੰਹਾਂ ਬਣ ਗਏ ਸਾਂ ਅਤੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਸਾਡੀਆਂ ਸਖ਼ਤ ਸੱਸਾਂ। ਸੱਸ ਜਿਵੇਂ ਨੂੰਹ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਝਾੜਦੀ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ‘ਚੱਲ ਕੁਝੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਅੱਜ ਆਪਾਂ ਲੰਬੜਾਂ ਦੇ ਰੋਟੀ ‘ਤੇ ਜਾਣਾ ਹੈ’। ਨੂੰਹ ਜਿਵੇਂ ‘ਸੱਤ ਵਚਨ’ ਕਹਿ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਸੱਸ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਹਾਸੇ-ਠੱਠੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਕੋਲ ਚਿਤਾਰੀ ਵੀ।

ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਜੂਨ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸੀ। ਪਹਿਲਾ ਸਮੇਲਨ ਦਸ ਜੂਨ ਨੂੰ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਨੌਂ ਜੂਨ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ, ਟੀ.ਵੀ.-ਰੇਡੀਓ ਸਟੂਡੀਓਜ਼, ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਾਲੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰਾਂ ਅਤੇ ਬੈਂਕੂਟ ਹਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖਿਆ। ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ-ਚੌੜੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ 9 ਜੂਨ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਵੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖੀ। ‘ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦੈ ਤੁਸੀਂ ਸਾਥੋਂ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਭੱਠ ਝੁਕਾ ਕੇ, ਬਿਨਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦਿਖਾਏ, ਬੇਰੰਗ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ’। ਮਜ਼ਾਕ-ਮਜ਼ਾਕ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਖਦਸ਼ਾ ਜਾਹਰ ਕੀਤਾ। ‘ਸਮੇਲਨ ਨੂੰ ਸਫਲ ਹੋ ਲੈਣ ਦਿਓ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰੀਝਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ’। ਪਰਾਈ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਕੇ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਿਰਕੱਢ ਬਣੇ ਧਨਾਢ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ, ਸਚਮੁੱਚ ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਲੀਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਹਰ ਰੀਝ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਤਨ-ਮਨ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ।

ਕੈਲਗਰੀ ਦਾ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦਾ ਸਪੂਤ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਹਮ-ਉਮਰਾਂ ਵਾਂਗ, ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਹੀ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸਮਤ ਅਜ਼ਮਾਉਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਹ ਪੰਜ ਭਰਾ ਹਨ। ਉਹ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਉਡਾਣ ਭਰੀ। ਲੱਗਦੇ ਹੱਥ ਦੇ ਭਰਾ ਹੋਰ ਬੁਲਾ ਲਏ। ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਵਸਾ ਕੇ ਆਪ ਹੋਰ ਵੱਡੀਆਂ ਹਰੀਆਂ ਚਾਰਾਗਾਹਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਆਪਣੀ ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਲਈ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਬੇਰੀਆ-ਬਿਸਤਰਾ ਗੋਲ ਕਰ ਕੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਾਲੇ ਜਹਾਜ਼ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਨਾਲ ਹੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਮੇਤ ਪਰਿਵਾਰ ਇੱਧਰ ਬੁਲਾ ਲਿਆ। ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਲਗਵਾ ਦਿੱਤੇ। ਪੱਤਰਕਾਰਿਤਾ ਵਿਚ ਪੈਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪ ਜਮਾ

ਲਏ। 'ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰਾਹੀਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਚ ਘਰ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਸੈਂਟ ਕਰਕੇ ਆਪ ਕੈਲਗਰੀ ਲਈ ਚਾਲੇ ਪਾ ਲਏ। ਅੱਜ ਚਾਰੋਂ ਭਰਾ ਸਫਲਤਾ ਦੀਆਂ ਸਿਖਰਾਂ 'ਤੇ ਹਨ। ਪੰਜਵਾਂ ਭਾਰਤੀ ਰੇਲਵੇ ਵਿਚ ਇੰਜਨੀਅਰ ਹੈ। ਪਟਿਆਲੇ ਰਹਿ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਆਏ ਚਾਰੇ ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਿੱਤਰਾਂ-ਬੇਲੀਆਂ ਦੀ ਖਿਦਮਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਪੈਸਾ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖੂਬ ਕਮਾਇਆ ਹੈ ਪਰ ਨਾਂ ਉਸ ਨੇ, ਨਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ (ਕਿੱਤੇ ਦੀ ਥਾਂ ਸਮਾਜ-ਸੇਵਾ (ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸਰਵਿਸ) ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ) ਸੁਲਝਾਅ ਕੇ ਕਮਾਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਯਾਰਾਂ ਦਾ ਯਾਰ ਹੈ। ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ ਤਾਂਤਾ ਲੱਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਹੁਣ ਉਸ ਨੇ ਨਵੀਂ ਬਣਾਈ ਕੋਠੀ ਦੀ ਬੇਸਮੈਂਟ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਬੇਸਮੈਂਟਾਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਪੰਜ ਸਿਤਾਰਾ ਹੋਟਲ' ਵਾਂਗ ਸਜਾਇਆ ਹੈ।

ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਛੁਪਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਧੀਅ 'ਬਾਣੀ' ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ ਹੈ। ਬੇਟਾ ਅਰਜੁਨੀਪ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ—ਨਾਲ ਸਿਆਸਤ (ਯੂ.ਸੀ.ਪੀ.ਪਾਰਟੀ) ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹੈ। ਕੈਲਗਰੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ, ਅਰਜੁਨੀਪ ਨੂੰ ਕੈਲਗਰੀ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਵਿਧਾਇਕ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।

ਹੋਰ ਸਮਾਜ-ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੁਣ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ, ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਬੁਲੰਦੀਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਵੀ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਕੈਲਗਰੀ ਵਿਚ ਸਫਲ 'ਦੂਜਾ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮੇਲਨ' ਕਰਵਾ ਕੇ, ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਵੀ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਹੈ।

ਵਿਨੀਪੈਗ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਦੇ ਸੁਲੱਗ ਪੁੱਤ-ਧੀਅ, ਡਾ.ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਅਤੇ ਗੁਰਹਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੰਧੂ

ਡਾ.ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ

ਡਾ.ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੂਲ ਨੇੜਲੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪਿੰਡ ਪਿੱਥੇ ਦੇ ਹਨ। ਭਲੇ ਜ਼ਮਾਨਿਆਂ (ਸਾਲ 1954) ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮਹਿੰਦਰਾ ਕਾਲਜ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਬੀ.ਏ. ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਫੇਰ 'ਬਾਰ ਐਂਟ ਲਾਅ' ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਗਲੈਂਡ ਚਲੇ ਗਏ। ਉੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਬਦਲ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਨਵੇਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਐਰੋਸਪੇਸ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਚ ਡਿਪਲੋਮਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਰਾਕਟ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋ ਕੇ 1967 ਵਿਚ ਵਿਨੀਪੈਗ ਆ ਗਏ। ਇੱਥੇ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਜੁੱਟ ਗਏ। ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਕੇ ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ। ਵਿਨੀਪੈਗ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਚ 'ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਕੁਲੈਕਸ਼ਨ' ਕੋਨਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਵਾਇਆ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚ ਉਚਾਈਆਂ ਛੋਹਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਸਲਾਨਾ ਵਜ਼ੀਫੇ ਦੇਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ।

88 ਸਾਲ ਦੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਉਵੇਂ ਜਾਰੀ ਹਨ।

ਚੌਥੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮੇਲਨ ਨੂੰ ਵਿਨੀਪੈਗ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਸੀ।

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਜੁਝਾਰੂ ਧੀਅ ਗੁਰਹਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੰਧੂ

ਗੁਰ(ਹਰਜੀਤ) ਕੌਰ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿੱਜੀ (ਸਫਲ) ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ। ਫੇਰ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸਰਵਿਸ ਰਾਹੀਂ ਹੋਰ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹੀ। ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਆਏ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ, ਇੱਥੇ ਆ ਕੇ, ਉਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਮੁੜ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਅਤੇ ਉੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁੱਦਿਆਂ ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਖਤ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਆਸਾਨ ਕਰਵਾਇਆ। ਆਪਣੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਹਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਵਿਨੀਪੈਗ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਬੈਠਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਉਹਨਾਂ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਮੀਡੀਏ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ

ਇਹ ਸਮੇਲਨ 'ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਸਿੱਖ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਕੈਨੇਡਾ' ਅਤੇ 'ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿੱਖ ਸਟੱਡੀ ਐਂਡ ਟੀਚਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ' ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਪੱਕਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ ਸਮੇਲਨ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹਰ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਜੱਥੇਬੰਦੀ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਾਲ ਹੀ ਮੀਡੀਏ ਰਾਹੀਂ, ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਸੱਮਸਿਆਵਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਮੀਡੀਏ ਰਾਹੀਂ ਮੁੱਢੇ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਵੈਨਕੂਵਰ ਮੀਡੀਏ ਦੀ ਵੱਡੀ ਹਸਤੀ ਸ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ (KRPI 1550 A.M.) ਅਤੇ 40 ਸਾਲ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਸ ਮੋਤੇ ਸਿੰਘ ਝੀਤਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਲਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਕ ਇਸ਼ਾਰੇ ਮਾਤਰ 'ਤੇ, ਮੀਡੀਆ ਵਾਲੇ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਮਾਨ ਨਾਲ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਉੱਥੇ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਕੇਵਲ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਚਾਰ ਟੀ ਵੀ ਚੈਨਲਾਂ ਅਤੇ ਛੇ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਹੋਈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਨੀਪੈਗ ਹੋਇਆ।

1. ਕੈਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਸਿੱਖ ਚੈਨਲ ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਇੰਟਰਵਿਊ

ਮੈਂ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ 3 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10 ਕੁ ਵਜੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਪਹੁੰਚੇ। ਸਮੇਲਨ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਬੰਧਕ, ਸ ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਝੀਤਾ ਅਤੇ ਸ. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ ਸਾਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਏਅਰਪੋਰਟ ਪੁੱਜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਠਹਿਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਗਰਚਾ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਸੀ। ਗਿਆਰ੍ਹਾਂ ਕੁ ਵਜੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਗਏ।

'ਸਿੱਖ ਚੈਨਲ' ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੇਜ਼ਬਾਨ, ਸ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਮਰਵਾਹਾ, ਇਕ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਵੈਨਕੂਵਰ ਪੁੱਜੇ ਹੋਏ ਸਨ। 10 ਜੂਨ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਸਮੇਲਨ ਬਾਰੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਆ ਕੇ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ। ਸਮੇਲਨ ਵਿਚ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਵਕਫ਼ਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਉਹ 10 ਜੂਨ ਤੱਕ ਕੈਨੇਡਾ ਨਹੀਂ ਸਨ ਰੁੱਕ ਸਕਦੇ। ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਵਿਗੜੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਵੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋ ਰਹੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਸਨ।

ਸਾਡੇ ਚਾਹ ਪੀਦਿਆਂ-ਪੀਦਿਆਂ ਉਹ ਆਪਣਾ ਅਮਲਾ ਫੈਲਾ ਲੈ ਕੇ ਗਰਚਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਤੀਜੇ ਬੁਲਾਰੇ ਪ੍ਰੋ ਪ੍ਰਮਾਨੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ। ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਲਈ ਗਰਚਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘਰ ਉੱਚਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਗਰਚਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਰ੍ਹੀ ਵਿਚ ਇਕ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਕੰਪਲੈਕਸ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਉਥੇ ਰੱਖੀ ਗਈ। ਤਰੋ-ਤਾਜ਼ਾ ਹੋ ਕੇ ਅਸੀਂ ਕੰਪਲੈਕਸ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਤੀਜੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਉੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

10 ਜੂਨ ਵਾਲੇ ਸਮੇਲਨ ਵਿਚ ਪੰਜ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਰ ਸੀ।

ਸਿੱਖ ਵੈਨਲ ਵੱਲੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਦੋ ਇੰਟਰਵਿਊ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ-ਬਾਤ

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ KRPI 1550 AM ਰੇਡੀਓ ਦੇ, ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਸੁਣੇ ਜਾਂਦੇ, "ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ" ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਅਤੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਹਨ। ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਬਾਕੀ ਨਾਲ ਉਠਾਉਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਧੜਕਨ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਘਰ ਅੱਗੋਂ ਵਹਿ ਰਹੀ ਗੰਗਾ ਵਿਚ ਡੁੱਬਕੀ ਲਾਉਣੇ ਉਹ ਨਹੀਂ ਸਨ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ 'ਇਸ ਸਮੇਲਨ ਦੀ, ਹੋਰਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਲਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਭਿੰਨਤਾ' ਅਤੇ 'ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ' ਬਾਰੇ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਗੱਲ-ਬਾਤ ਵਿਚ ਮਿੱਤਰ ਸੈਨ ਮੀਤ, ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਝੀਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ ਸਿੱਧੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਇਹ ਗੱਲ-ਬਾਤ -ਜੂਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਹੋਈ।

Link: <https://youtu.be/eI5AJTgKrl4>

ਦੂਜੀ ਗੱਲ-ਬਾਤ

ਦੂਜੀ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਮਰਵਾਹਾ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਵਿਚ ਮਿੱਤਰ ਸੈਨ ਮੀਤ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ ਸਿੱਧੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਇਹ ਗੱਲ-ਬਾਤ -ਜੂਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਹੋਈ।

ਇਸ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਦਾ ਲਿੰਕ : <https://youtu.be/eI5AJTgKrl4>

2. 'ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿੱਖ ਸਟੱਡੀ ਐਂਡ ਟੀਚਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ' ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ

ਜਿੱਥੇ ਸਮੇਲਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਬੰਧਕ, ਸਿੱਖ ਚੈਨਲ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਇੰਟਰਵਿਊਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਥੇ ਚੌਥੇ, ਸ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ (ਜੋ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿੱਖ ਸਟੱਡੀ ਐਂਡ ਟੀਚਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਵੀ ਹਨ) ਨੇ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾ ਰੱਖੀ।

ਸਿੱਖ ਚੈਨਲ ਵਾਲੀਆਂ ਇੰਟਰਵਿਊਆਂ ਖਤਮ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉੱਥੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਮੈਂਬਰਾਂ (ਪੰਜਾਬੀਆ) ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਹੋਈ।

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿੱਖ ਸਟੱਡੀ ਐਂਡ ਟੀਚਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਾਰ ਨਾਵਲਾਂ ਦਾ ਸੈੱਟ ਅਤੇ ਜੌਹਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਨਾਵਲ "ਕੌਰਵ ਸਭਾ" ਦਾ ਨਵਾਂ (8ਵਾਂ) ਐਡੀਸ਼ਨ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਦਾ ਲਿੰਕ ਹੈ: <https://www.youtube.com/watch?v=HzeZjiLXjCc>

3. ਸਾਂਝ ਟੀ.ਵੀ 'ਤੇ

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਮੱਲਾਂ ਨਾ ਮਾਰੀਆਂ ਹੋਣ। ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਲਈ B&B.TUSS ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸ ਬਿਲ ਸੰਧੂ ਨੇ 'ਸਾਂਝ ਟੀ.ਵੀ(HD)' ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਪੰਜ ਵਜੇ "ਰੂਹ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ" ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਲਈ Live ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਉਂ ਹੀ 10 ਜੂਨ ਨੂੰ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੇ 'ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮੇਲਨ' ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ, ਪੰਜਾਬੋਂ ਆਏ ਤਿੰਨ ਬੁਲਾਇਆਂ ਦੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਖਬਰ ਬਿਲ ਸੰਧੂ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਕੰਨੀਂ ਪਈ ਤਿਉਂ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ, ਸਮੇਲਨ ਵਿਚ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦੇ, ਇਸ ਹਰਮਨ-ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰਾਹੀਂ, ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਅੱਗੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਗੱਲ-ਬਾਤ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਸਕੇ, ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਸੀਨੀਅਰ ਮੇਜ਼ਬਾਨ, ਬੀਬੀ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਕੰਗ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ।

ਬੀਬੀ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਕੰਗ ਨਾਲ

ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਤਕਨੀਕੀ ਅਮਲਾ ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਇਉਂ ਘੁੰਮਦਾ ਰਿਹਾ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਸਾਧਾਰਨ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਕਿਸੇ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਰਾਜ-ਕੁਮਾਰ ਹੋਈਏ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਿਲ ਸੰਧੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਕੇ ਨਾਲੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਦਿਲੋਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਨਾਲੇ ਠੰਡੇ ਕੋਕ ਨਾਲ ਗਰਮ ਪੀਜ਼ਾ ਖੁਆਇਆ।

ਇਸ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਦਾ ਲਿੰਕ ਹੈ:

https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=2235763169767475&id=100000014410208

4. OMNI Punjabi TV 'ਤੇ ਵੀ

ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ (12 ਜੂਨ ਨੂੰ) ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਓਮਨੀ ਟੀ.ਵੀ. ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਖਾ ਵੱਲੋਂ ਸਾਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਆਇਆ। ਪੰਜਾਬੋਂ ਆਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਚੈਨਲ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਕਾਹਲੋਂ ਸਾਡੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣਾ ਹੋਮ ਵਰਕ ਕਰੀਂ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ, ਦੋ ਨਵੇਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ, ਛੋਟੀਆਂ ਪਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਇੰਟਰਵਿਊਆਂ ਕੀਤੀਆਂ।

ਪਹਿਲੀ ਸੀ: 'ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਲਈ ਬਣੇ ਕਾਨੂੰਨ'

ਇਸ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਦਾ ਲਿੰਕ ਹੈ: <https://www.facebook.com/watch/?v=1996100310399961>

ਦੂਜੀ ਸੀ: 'ਮੇਰੇ ਨਾਵਲਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ'

ਇਸ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਦਾ ਲਿੰਕ ਹੈ:

<https://www.facebook.com/OmniPunjabi/videos/2070439809632677/UzpfSTEwMDAwMzQ4MzUyMzQ2NDoxNjYzMDQ3MzEzODIxMzcw/>

5. ਗੁਰੂ-ਘਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੱਧੋ-ਵੱਧ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੱਕ ਸੁਨੇਹਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ

ਸਮੇਲਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਯਤਨ ਸੀ ਕਿ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਖਤਰੇ ਬਾਰੇ ਵੱਧੋ-ਵੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਣ। ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਢੰਗ ਗੁਰੂ-ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਜੁੜਦੀ ਸੰਗਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ-ਘਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਤੱਕ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ, ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਕੈਲਗਰੀ ਵਿਚ ਮੈਂ ਅਤੇ ਵਿਨੀਪੈਗ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਨਿਭਾਈ।

ਕੈਲਗਰੀ ਦੇ 'ਦਸਮੇਸ਼ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਗੁਰਦਵਾਰਾ' ਵਿਚ ਜੁੜੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਹੁੰਗਾਰੇ ਦੀਆਂ ਝਲਕੀਆਂ।

ਗੁਰੂ-ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਲਈ ਦਿਖਾਈ ਸੁਹਿਰਦਤਾ।

ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਕੀਤੇ ਦਰਦ ਦੇ ਅੰਸ਼: <https://www.youtube.com/watch?v=2W30GcBA2ZA>

ਮੈਂ, ਗੁਰੂ-ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਸ ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ, "ਤਫ਼ਤੀਸ਼" ਨਾਵਲ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।

6. ਵਿਨੀਪੈਗ ਦੇ 'ਰੇਡੀਓ ਅਵਾਜ਼' 'ਤੇ:

ਇਥੇ ਵੀ ਦੋ ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਹੋਈਆਂ

ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ-ਬਾਤ: ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੇ ਸਮੇਲਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਸਬੰਧੀ

ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਾਲੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ, ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਵਿਨੀਪੈਗ ਦੇ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ 'ਰੇਡੀਓ ਅਵਾਜ਼' ਤੋਂ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਲਈ ਸੱਦਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ ਕਿ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਵਿਚ ਕਹਿਣ ਲਈ ਹੁਣ ਕੀ ਬਾਕੀ ਬਚਿਆ ਹੈ?

ਪਰ ਸਾਡੀ ਇਸ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਸ਼ਾਇਦ ਰੇਡੀਓ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਐਮ.ਪੀ.ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਘਰੋਂ ਚੰਗਾ ਹੋਮ-ਵਰਕ ਕਰਕੇ ਆਏ ਸਨ। ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦੇ ਜੌਹਰ ਦਿਖਾ ਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਖਾਲੀ ਖੂਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀਆਂ ਗਾਗਰਾਂ

ਕੱਢ ਲਈਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਕਮਾਲ, ਇਸ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਦੀ ਆਪਣੀ ਤਕਨੀਕੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਨਿਭਾਅ ਕੇ, ਵੀਹ ਕੁ ਸਾਲਾਂ, ਦੇ ਸੰਭਾਵਨਾ-ਭਰਪੂਰ ਆਰਟਿਸਟ, ਪਾਹੁਲ ਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ (ਜੋ ਹਾਲੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੀ ਹੈ) ਨੇ ਕੀਤਾ।

ਸੁਨਣਯੋਗ ਇਸ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਦਾ ਲਿੰਕ ਹੈ:

<https://www.facebook.com/radioawazwinnipeg/videos/2098377106842186/UzpfSTEWMDAwMzQ4MzUyMzQ2NDoxNjEwMDgwNjQyNDUxMzcx/>

7. ਦੂਜੀ ਗੱਲ-ਬਾਤ: ਮੇਰੀ ਸਿਰਜਣ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ 'ਤੇ

M P Singh ਨੂੰ ਵਿਨੀਪੈਗ ਗਿਆਂ ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਇੱਧਰ 'ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਮੰਚ' (ਪਲਸ) ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਮੰਚ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਰਸਾਲੇ 'ਸਰਦਲ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਮੈਂ ਸਰਦਲ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਛੱਪਦਾ ਸੀ। ਵਿਚਾਰਧਾਰਿਕ ਸਾਂਝ ਕਾਰਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ 'ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਲੋਹੀਆਂ' ਨੇ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਨਾਵਲ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਆਪਣਾ ਸ਼ੌਕ ਜਿਉਂਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਹ 'ਰੇਡੀਓ ਆਵਾਜ਼' ਲਈ, ਸੇਵਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕੁਝ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਨੀਪੈਗ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ, 'ਰੇਡੀਓ ਆਵਾਜ਼' 'ਤੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ M P Singh ਨੇ ਕਰਨੀ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਵਿਨੀਪੈਗ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ 'ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਲੋਹੀਆਂ' ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕਰਕੇ, ਪੁਰਾਣੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾ ਕੇ ਭਾਵੁਕ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਿਆ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਲਈ ਸਟੂਡੀਓ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ " ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਤਾਂ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮਿੱਤਰ ਸੈਨ ਮੀਤ ਕੌਣ ਹੈ?" ਮੇਰੇ ਇੱਕਲੇ ਨਾਲ, ਮੇਰੀ ਸਾਹਿਤਕ ਘਾਲਣਾ ਬਾਰੇ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਭਾਵ-ਪੂਰਤ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਦਾ ਲਿੰਕ ਹੈ:

<https://www.facebook.com/radioawazwinnipeg/videos/2098286663517897/>

8. ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ 'ਰੇਡੀਓ ਆਪਣਾ' 'ਤੇ ਵੀ

ਵਿਨੀਪੈਗ ਵਿਚ ਕਈ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਅਤੇ ਸਟੂਡੀਓ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ 'ਰੇਡੀਓ ਆਪਣਾ' ਹੈ। ਆਖਰੀ 'ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮੇਲਨ' 23 ਜੂਨ ਨੂੰ ਵਿਨੀਪੈਗ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ (ਬੁਲਾਰੇ) 20 ਜੂਨ ਨੂੰ ਵਿਨੀਪੈਗ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਸਾਡੇ ਵਿਨੀਪੈਗ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਹੀ ਇਸ ਰੇਡੀਓ ਦੀ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਮਨੂ ਨੇ ਸਾਡਾ ਖੁਰਾ-ਖੇਜ ਲਿਆ। ਸਮੇਲਨ ਵਿਚ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਲਈ ਉਹ ਡਾ.ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿੱਲੋ ਦੇ ਘਰ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਠਹਿਰੇ ਹੋਏ ਸੀ, ਪੁੱਜ ਗਏ। ਪੂਰਾ ਦਿਨ ਮਨੂ ਨੇ ਇਕੱਲੇ-ਇਕੱਲੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਮੇਲਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸਮੇਲਨ ਵਿਚ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨਾਂ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨਾਲ 'ਰੇਡੀਓ ਆਪਣਾ' 'ਤੇ ਲਾਈਵ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕੀਤੀ। ਦੋ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਤਿੰਨ ਘੰਟਿਆਂ ਤੱਕ ਖਿੱਚ ਕੇ ਮਨੂ ਨੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਆਪਣੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ, ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਕਰਾਇਆ। ਸਮੇਲਨ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਪੂਰੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਭਰੀ ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ।

ਇੱਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਸਵਾਦੀ ਸਾਗ, ਮੱਕੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਮੱਖਣ ਨਾਲ ਪਰੋਸਿਆ। ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮਿੱਠੀ ਜੁਬਾਨ ਨਾਲ ਢੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ।

'ਰੇਡੀਓ ਆਪਣਾ' ਦਾ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਲਈ ਇਹ ਮੋਹ ਸੰਜੀਦਗੀ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਹਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਨਦੇਹੀ ਅਤੇ ਲਗਨ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ 'ਰੇਡੀਓ ਆਪਣਾ' ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ 'ਆਪਣਾ ਰੇਡੀਓ' ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨੋਟ: ਇਸ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਦਾ ਹੁਣ ਲਿੰਕ ਹੁਣ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

9. KRPI-1550 ਤੇ : ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਨਾਲ ਪੋਰਾ

ਸਾਡੀ ਕਨੇਡਾ ਫੇਰੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਕਨੇਡਾ ਫੇਰੀ 'ਤੇ ਸਨ। ਉਹ ਕਨੇਡਾ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨਾਲ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ, ਕੁਝ 'ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ' ਦਸਤਖਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਵੀ.ਸੀ. ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਮੀਰ ਮੇਜ਼ਬਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ KRPI-1550 ਰੇਡੀਓ ਦੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵੀ.ਸੀ. ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ 'ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ' ਵਿਚ ਬੁਲਾ ਕੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗੁੱਡੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਾਉਣ।

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਐਲੂਮਨੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਹੁਣ ਵੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਉਦੇਸ਼ (ਪੰਜਾਬੀ

ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ) ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋਈ ਸੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜੀ। ਉੱਪਰੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਅਧੋਗਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਰਗਤ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਢਾਹੂ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ, ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ਵ ਸਮੇਲਨ ਰਾਹੀਂ, ਤਾਜ਼ਾ-ਤਾਜ਼ਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਵੀ.ਸੀ. ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਝੰਡੀ ਹੇਠਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਟਲ ਰਹੇ ਸਨ।

ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਨਾਕਾਮੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣਵਾਈਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਲੈਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਗੱਲ-ਬਾਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ।

ਫੇਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਇੱਕ ਫੁਰਨਾ ਫੁਰਿਆ। ਇੰਟਰਵਿਊ ਤੋਂ ਦਸ ਮਿੰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ, ਇਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਂ ਓਹੋ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਜਿਵੇਂ ਰਾਵਣ ਸੀਤਾ ਸਵੰਬਰ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਵੀ ਧਨੁਸ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਘਬਰਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਹਾਨਾ ਲਾ ਕੇ ਵੀ.ਸੀ. ਸਾਹਿਬ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਤੋਂ ਟਲ ਗਏ। ਵਾਅਦਾ-ਖਿਲਾਫ਼ੀ ਨੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੋਰ ਭੜਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸੇ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਵਿਚ ਵੀ.ਸੀ. ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਖਰੀਆਂ-ਖਰੀਆਂ ਸੁਣਾ ਕੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਚੰਗੀ ਭੜਾਸ ਕੱਢ ਲਈ।

ਲਿੰਕ ਹੈ:

<https://www.youtube.com/watch?v=daRD0WbHfYo&feature>

ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਸਿਰਕੱਢ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੋਸ਼ਟ

ਇਹਨਾਂ ਸਮੇਲਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਿਉਂਕਿ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਦੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ' ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿੱਖ ਸਟੱਡੀ ਅਤੇ ਟੀਚਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ 'ਅਤੇ' ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਸਿੱਖ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਕੈਨੇਡਾ' ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਖੱਬੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੇਖਕਾਂ, ਲੇਖਕ ਸਭਾਵਾਂ, ਚਿੰਤਕਾਂ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹਨਾਂ ਸਮੇਲਨਾਂ ਨੂੰ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ' ਗਰਦਾਨ ਕੇ, ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਤਾਂ ਦਿਖਾਈ ਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਹੋ ਰਹੇ ਇਸ ਵਿਰੋਧ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਖੱਬੀ ਸੋਚ ਦਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਮੇਰੀ ਡਿਊਟੀ ਵੱਧੋ-ਵੱਧ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਭਰਮ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲਾਈ ਗਈ। ਵੈਨਕੂਵਰ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੀ ਮੈਂ ਇਹ ਮੋਰਚਾ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ।

1. 'ਵੈਨਕੂਵਰ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ' ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ- 5 ਜੂਨ 2018

ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸੇਖਾ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਜਾਣ-ਪਹਿਚਾਣ ਕੋਈ 15 ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਵਲ 'ਭਗੋੜਾ' ਨਵਾਂ-ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਓਨੀਂ ਦਿਨੀਂ 'ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਅਕੈਡਮੀ' ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਗਰਮ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਅਕੈਡਮੀ ਦਾ ਜਰਨਲ ਸੱਕਤਰ ਸੀ। ਅਕੈਡਮੀ ਵੱਲੋਂ ਭਗੋੜਾ ਨਾਵਲ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਚਰਚਾ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਸਮਾਗਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪਹਿਲੀ ਕਤਾਰ ਦੇ ਨਾਵਲਕਾਰ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਫੇਰੀ ਬਾਰੇ ਮੇਰੀ ਸੇਖਾ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੋਂ ਹੀ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ 'ਵੈਨਕੂਵਰ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ' ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾ ਕੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵੱਸਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣਗੇ।

ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ 5 ਜੂਨ ਨੂੰ ਹੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾ ਲਈ। ਮੈਂ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਆਰਟਿਸਟ ਦੀ ਚਿੱਤਰ-ਕਲਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕਤਰਤਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤੱਪੋ-ਭੂਮੀ, ਜਰਨੈਲ ਆਰ ਗੈਲਰੀ, ਵਿਚ ਹੋਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਕੋ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਨਾਲ ਦੋ ਫਲਾਂ ਦੇ ਝੋਲੀ ਆ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਮਨ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਝੁਮ ਉੱਠਿਆ।

ਕੰਮ ਵਾਲਾ ਦਿਨ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਤੀਹ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਕਰਢ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਤਾਂਘ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਤੇ ਫ਼ਖਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਾਇਆ।

ਜਿਥੇ ਬਹੁਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਵਲਾਂ ਬਾਰੇ ਮੈਥੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮੰਗੇ ਉਥੇ, ਸਮੇਲਨ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁੱਦੇ, ਇਸ ਸਮੇਲਨ ਦੀ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਭਿੰਨਤਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਬਾਰੇ, ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ (ਖਾਸ ਕਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਬਣਦੀ ਥਾਂ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ) ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸਾਧੂ ਬਨਿੰਗ ਅਤੇ ਭੁਪਿੰਦਰ ਮੱਲੀ ਨੇ ਬੇਬਾਕ ਹੋ ਕੇ ਤਿੱਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ। ਹਾਜ਼ਰ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਸਮੇਲਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ ਜੀ ਨੇ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਮਿਲਨੀ ਦੀ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਇਹ ਰਹੀ ਕਿ ਸਾਧੂ ਬਨਿੰਗ ਅਤੇ ਮੱਲੀ ਦੇ ਨਾਂ ਮੇਰੇ ਪੱਕੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਹਾਜ਼ਰ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਰਿਹਾ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਜੇ ਮਿੱਤਰ ਫੋਟੋ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਲੇ ਗਏ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਨਾਂ ਯਾਦ ਹਨ। ਉਹ ਹਨ: ਡਾ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਭਵਖੰਡਣ ਰੱਖੜਾ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਬਰਾੜ।

2. ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ (ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ) ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ-9 ਜੂਨ 2018

9 ਜੂਨ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ (ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ) ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸਾਹਿਤਕ ਸਮਾਗਮ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਵਿਰਦੀ ਦੀਆਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਸੱਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲੋਕ ਅਰਪਣ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ। ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ, ਸਨਮਾਨ ਵਜੋਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੱਦੇ ਰਾਹੀਂ, ਮੈਨੂੰ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਿਰਜਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਭਰਪੂਰ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੈਨੂੰ ਫ਼ਖਰ ਤਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਹੀ ਨਾਲ ਇਹ ਸਕੂਨ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਲਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਹਨ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮੇਲਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ, ਸ.ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਝੀਤਾ ਜੀ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਲਨ ਵਿਚ ਹੁੰਮ-ਹੁਮਾ ਕੇ ਪੁੱਜਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਈ। ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਹ ਦੇ ਲੱਗ-ਭੱਗ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਸਮੇਲਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਵਧਾਈ।

ਇਹਨਾਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ 'ਚ ਜਾਣ ਦੇ ਉਸਾਰੂ ਸਿੱਟੇ ਨਕਲੇ। ਅੱਧਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਾਲੇ ਸਮੇਲ ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ।

3. ਸੂਫੀ ਅਮਰਜੀਤ ਨਾਲ ਭਰਤ-ਮਿਲਾਪ- 25 ਜੂਨ 2018

ਮਾਰਕਸੀ ਚਿੰਤਕ, ਅਲੋਚਕ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਸਿਰਜਕ ਸੂਫੀ ਅਮਰਜੀਤ 'ਰਾਏਕੋਟ ਬੱਸੀਆਂ' ਵਾਲੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪਿੰਡ ਬੱਸੀਆਂ ਤੋਂ ਉੱਠ ਕੇ 1970 ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਗਏ ਸਨ। 1986 ਵਿਚ ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੂਲ ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਮੈਂ ਜਗਰਾਓਂ ਆਇਆ। ਇਥੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਤਕ ਗੁਰੂ ਸੁਰਜੀਤ ਗਿੱਲ ਨੇ ਮੇਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਾਈ। ਫੇਰ ਸਾਡਾ ਸਾਥ ਉਮਰਾਂ ਭਰ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਨੇ ਮੇਰੀ ਹਰ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਘੋਖਿਆ ਅਤੇ ਅਲੋਚਨਾਤਮਿਕ ਲੇਖ ਲਿਖੇ। 'ਕੌਰਵ ਸਭਾ' ਨਾਵਲ ਦਾ ਖਰੜਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਕਈ ਕੀਮਤੀ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਨਾਵਲ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ।

ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਣ ਬਾਅਦ ਉਹ ਹਰ ਸਾਲ ਪਿੰਡ ਗੋੜਾ ਮਾਰਨ ਲੱਗੇ। ਹਰ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਕਈ-ਕਈ ਵਾਰ ਮਿਲਦੇ। ਸਾਹਿਤਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਕਰਦੇ।

ਕੁਝ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਘੇਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੌਰਾ ਘਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹਾਲ ਮੇਰਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਾਡਾ ਆਪਸੀ ਸੰਪਰਕ ਟੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੇਰੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇ ਸੰਪਰਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਸਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਸੀ ਉਹ ਸੂਫੀ ਹੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਵੀ ਸਾਰੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਓਹੋ ਹੀ ਮੇਰਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਮਿੱਤਰ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਘਰ ਮੇਰੀ ਠਹਿਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਯਤਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚਣ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੁਹ-ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਨਾ ਮਿਲਿਆ। ਸਮਾਗਮ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਤੱਕ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਉਹ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਆਏ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਲੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈਦਿਆ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਸਾਰਾ ਕੈਨੇਡਾ ਮੇਰੀ ਮੁੱਠੀ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਮਾਂ ਮਿਲਦੇ ਹੀ (25 ਜੂਨ ਨੂੰ) ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਕਈ ਘੰਟੇ ਮਨਾਂ ਦੀ ਭੜਾਸ ਕੱਢੀ।

ਇੱਛਾ ਸੀ ਇਕ ਰਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਰਹਿ ਕੇ ਢੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਫੇਰ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਆਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਪਰ ਇਹ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋਈ।

ਜੇ ਫੇਰ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਗੁਸਤਾਖੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

4. ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ 'ਜੁਗਤਾਂ' ਲੜਾ ਰਹੇ ਸਾਧੂ ਬਿਨਿੰਗ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਵਸਰ-27 ਜੂਨ 2018

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਪਹਿਚਾਣ 1990 ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਵਲ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ 'ਤੇ ਬਰਨਾਲੇ ਹੋਈ ਗੋਸ਼ਟੀ ਵਿਚ, ਇਸ ਨਾਵਲ 'ਤੇ ਪਰਚਾ ਪੜ੍ਹਨ ਆਏ ਸਨ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਹ ਪਹਿਚਾਣ ਮਿੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਈ। ਫੇਰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਦੇ ਉਹ ਮਾਲਵੇ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਤਾਂ ਰਾਤ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੀ ਠਹਿਰਦੇ। ਉਹ ਪੜ੍ਹਦੇ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਸਨ ਪਰ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੀ ਰਚਨਾ ਦੀ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। 2002 ਵਿਚ ਸਾਧੂ ਬਿਨਿੰਗ ਦਾ ਨਾਵਲ 'ਜੁਗਤਾਂ' ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ। ਰਾਹੀਂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਨਾਵਲ ਕਲਾ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜੁਗਤਾਂ ਇਸ ਨਾਵਲ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖੀਆਂ।

ਸਾਧੂ ਬਿਨਿੰਗ ਨਾਲ ਕਦੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤਾਂ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ ਪਰ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਰਿਹਾ। 5 ਜੂਨ ਨੂੰ 'ਵੈਨਕੂਵਰ ਸਾਹਿਤ ਮੰਚ' ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ।

ਜਿਸ ਸਮੇਲਨ ਵਿਚ ਮੈਂ ਬੋਲਣ ਆਇਆ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਪਸਾਰ' ਸੀ। ਮੁੱਖ ਚਰਚਾ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਹਾਂ। ਪਰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਅਣਭਿੱਜ ਸਾਂ। ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਬਣਦੀ ਥਾਂ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ, ਵਰਤਮਾਨ ਸੁੱਖਦ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਹੋ ਰਹੇ ਯਤਨਾਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ' ਪੁਸਤਕ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਮੈਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀ। ਚੂਹੇ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਹਲਦੀ ਦੀ ਗੱਠੀ ਲੱਭ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ਾ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੋਲਣਾ ਫੇਰ ਵੀ ਮੈਂ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਗੁੜ੍ਹ ਦਿੱਤੀ। 'ਜੁਗਤਾਂ' ਵਾਂਗ ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਕਪਾਟ ਖੁਲ੍ਹੇ ਮੈਂ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਨਾਲੇ ਸਾਧੂ ਬਿਨਿੰਗ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਨਾਲੇ ਮਿਲਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜਤਾਈ।

27 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਉਹ ਆਪ ਸਾਡੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਆ ਗਏ। ਪੂਰੇ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 'ਮੰਗਲ ਗ੍ਰਹਿ' ਤੱਕ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕੀਤੀਆਂ।

‘ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮੇਲਨ ਕੈਨੇਡਾ-2018’ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ-1

(10 ਜੂਨ 2018 ਨੂੰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਹੋਏ ਪਹਿਲੇ ‘ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮੇਲਨ’ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਰਿਪੋਰਟ)

ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ

(1) ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਵਿਚ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦੀਆਂ ਦੋ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ‘ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿੱਖ ਸਟਡੀ ਐਂਡ ਟੀਚਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ’ ਅਤੇ ‘ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਸਿੱਖ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਕੈਨੇਡਾ’ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਚਿੰਤਤ ਕੀਤਾ। ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਅਤੇ ਫੇਰ ਹੱਲ ਤਲਾਸ਼ਣ ਲਈ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਯਤਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਐਕਟਵਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ‘ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮੇਲਨ’ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਦੀ ਨੀਂਹ ਟਿਕੀ। ਸਮੇਲਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੋਵੇਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੀਆਂ ਮੰਨੀਆਂ-ਪਰਮੰਨੀਆਂ ਛੇ ਸਖਸ਼ੀਅਤਾਂ (ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਝੀਤਾ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘਟੋਰਾ, ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗੰਧਮ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ) ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ‘ਤੇ ਪਾਈ ਗਈ।

ਉਕਤ : ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘਟੋਰਾ, ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ, ਡਾ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਝੀਤਾ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ, ਅਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ (‘ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿੱਖ ਸਟਡੀ ਐਂਡ ਟੀਚਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ’ ਅਤੇ ‘ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਸਿੱਖ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਕੈਨੇਡਾ’ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ)

ਥੀਮ : ਪੰਜਾਬੀ, ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਹੈ

ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪੰਜਾਬੀ ਇਹ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਮੇਲਨ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ, ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਮੇਲਨ ਤੋਂ ਉਦਾਸੀਨ ਹੋਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਭੁਲੇਖੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਤਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਰ ਤਬਕੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾ ਕੇ, ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਹਨਾਂ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਵੱਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੰਦਰਾਂ, ਮਸਜਿਦਾਂ ਅਤੇ ਚਰਚਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤਾਂ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਰਕ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਰ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਲੇਖਕ ਸਭਾਵਾਂ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ।

‘ਵੈਨਕੂਵਰ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ’ – 5 ਜੂਨ

ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ– 6 ਜੂਨ, 2018

ਸਮੇਲਨ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ

ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਮੇਲਨ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਬੜੀ ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ ਉਲੀਕੀ ਗਈ। ਬੁਲਾਰੇ ਚੁਣਨ ਲੱਗਿਆਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੀ ਗਈ। ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਿੱਤੀ। ਚੋਣ ਸਮੇਂ ਬੁਲਾਰੇ ਦੇ ਧਰਮ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤਾ ਲਈ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਮਹੱਤਤਾ ਮਿਲੀ। ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇ ‘ਤੇ ਪਕੜ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ ਫਲ ਤੱਕ ਪੁੱਜਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰੋ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਸੁਣਾਉਣੀ ਸੀ। ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਦਾ, ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਐਕਟ 1967 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ, ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਮੈਂ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਵਿੱਢੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੀਆਂ ਔਕੜਾਂ ਦੀ ਹੱਡ-ਬੀਤੀ, ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਮੋਢੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਨੇ ਸੁਣਾਉਣੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਬਣਦਾ ਥਾਂ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋਏ ਯਤਨਾਂ, ਮਿਲੀਆਂ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਇਹਨਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਰਹੇ ਡਾ. ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਦੱਸਣਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਕੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵਿਕਸਿਤ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਫਰੈਂਚ) ਦੇ ਹਾਣ ਦੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ‘ਤੇ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਵਿਚਰਦੇ ਚਿੰਤਕ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਰਨੀ ਸੀ। **1**

ਸਮੇਲਨ ਬਾਰੇ ਯੋਜਨਾ-ਬੱਧ ਪ੍ਰਚਾਰ

ਸਮੇਲਨ ਵਿਚ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਧੇ-ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਸਾਧਿਆ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨਾਂ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਪੁੱਜਣ ਵਾਲੇ (ਤਿੰਨ ਜੂਨ) ਦਿਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਮੇਲਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਾਮ (ਨੌਂ ਜੂਨ) ਤੱਕ ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਟੀ ਵੀ ‘ਤੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਇੰਟਰਵਿਊਆਂ ਕਰਵਾ ਕੇ, ਕੇਵਲ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸਮਾਗਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਰ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊਆਂ ਹੋਈਆਂ।

ਪੰਡਾਲ ਦੀ ਸਜਾਵਟ ਅਤੇ ਲੰਗਰ

ਸਾਦਗੀ ਨਾਲ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਸਟੇਜ ਤਾਂ ਸਜਾਇਆ ਹੀ ਗਿਆ ਨਾਲ ਹਰ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਪੰਡਾਲ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਐਲ.ਸੀ.ਡੀ. ਵੀ ਲਗਾਏ ਗਏ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਐਂਟਰੀ ਫੀਸ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਫੀਸ ਸੌ-ਸੌ ਡਾਲਰ ਤੱਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਵਿਆਹ ਵਾਂਗ ਸਜੇ ਪੰਡਾਲ(ਅਸਲ ਵਿਚ 5 ਸਿਤਾਰਾ ਹੋਟਲ ਦਾ ਕਰਿਸਟ ਬੈਕੁਇਟ ਹਾਲ) ਵਿਚ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਚਾਹ, ਪਕੌੜੇ, ਮਠਿਆਈਆਂ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਲੰਗਰ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਵਰਤੇ।

ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ

ਸਟੀਵ ਪੁਰੇਵਾਲ ਇੰਗਲੈਂਡ 'ਚ ਜੰਮੇ-ਪਲੇ ਹਨ। ਲੰਡਨ ਦੇ ਅਜਾਇਬ ਘਰਾਂ ਦੀ ਕਈ ਸਾਲ ਖਾਕ ਛਾਣ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਫੌਜੀਆਂ ਦੇ ਦਿਖਾਏ ਜ਼ੋਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਜਨਮੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ, ਇਹਨਾਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਫੋਜੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਵੱਡੇ ਸਨਮਾਨਾਂ (ਸੇਡਲਾਂ, ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਪੱਤਰਾਂ ਆਦਿ) ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ, ਆਪਣੀ Indus Media Foundation ਵੱਲੋਂ, 'ਇੱਜ਼ਤ' ਬੀਮ ਹੇਠ ਲਾਈ। ਹਰਦੀਪ ਕੌਰ ਝੀਤਾ, ਜੋ ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਝੀਤਾ ਜੀ ਦੀ ਨੂੰਹ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਕ ਹਨ। L.A. Matheson ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ (ਗੁਰਨੀਤ ਸੋਠੀ ਅਤੇ ਮਨਜੋਤ ਖਹਿਰਾ) ਨੇ, Annie Ohana ਅਤੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਬੈਸ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ, ਗਦਰੀ ਲਹਿਰ ਦੌਰਾਨ ਲਿਖੀ ਗਈ ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਯੁੱਧ-ਭੂਮੀ ਵਿਚੋਂ ਸੈਨਿਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਦਾ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਟੁੰਬਵਾਂ ਪਾਠ ਕਰਕੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀਲਿਆ।

ਸਟੀਵ ਪੁਰੇਵਾਲ ਅਤੇ

ਹਰਦੀਪ ਕੌਰ ਝੀਤਾ (ਖੱਬੇ)

ਦੂਜੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ

ਪੰਡਾਲ ਦੇ ਇਕ ਕੋਨੇ ਵਿਚ 'ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿੱਖ ਸਟਡੀ ਐਂਡ ਟੀਚਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ' ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ (ਸਟਾਲ) ਲਾਈ ਗਈ। 'ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਾ(ਪੰਜਾਬ)' ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ 'ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦੇਸ਼' ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪੁੱਜਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਘਾਰਾ

ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਹੱਡ-ਤੋੜਵੀਂ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਹਾਂ ਪੱਖੀ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਿਆ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੇਖਕਾਂ, ਆਰਟਿਸਟਾਂ, ਚਿੱਤਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੀਡੀਏ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਮੇਲਨ ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੱਕ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿ ਕੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸੁਣੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੀ ਝੜੀ ਲਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਕੇ ਦੂਰ ਕੀਤੇ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਸਮੇਲਨ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਿੱਠੇ ਫਲ ਤੱਕ ਪੁੱਜਣ ਦਾ ਸਫਰ ਤੈਅ ਹੋਇਆ। ਹਰ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਨਿਭਾਈ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਅਗਲੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਉਲੀਕਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋਏ।

ਬੁਲਾਰੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਚਨ

(ਪਹਿਲਾ) ਡਾ.ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ: ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵਪਾਰੀ (Realtor)। ਵੈਨਕੂਵਰ ਪ੍ਰੈਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ' ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ।

ਭਾਸ਼ਣ : <https://www.youtube.com/watch?v=f9km5dMXQh0>

(ਦੂਜਾ) ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ: ਸਾਬਕਾ ਨੇਵੀ ਅਫਸਰ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ, ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਰਗਰਮ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਭਾਸ਼ਣ : https://www.youtube.com/watch?v=o0woIb25_98

(ਤੀਜਾ) ਮਿੱਤਰ ਸੈਨ ਮੀਤ: ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ 'ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਐਕਟ 1967' ਦੀਆਂ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚੋਰ-ਮੋਰੀਆਂ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ, ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬਣਨ ਵਿਚ ਅੜਿੱਕਾ ਅੜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀਆਂ।

ਭਾਸ਼ਣ : <https://www.youtube.com/watch?v=RQVJI0ibeC4>

ਚੌਥਾ) ਪ੍ਰੋ.ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ: ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀ। ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ।

ਮੁਆਫੀ : ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਧੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਵਚਨ Youtube 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ।

(ਪੰਜਵਾਂ) ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ: ਅਮਰੀਕਾ ਨਿਵਾਸੀ। ਉੱਚ ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ (**BSc in Aerospace Engineering, MS in Engineering Management**) ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ (**Sikh Research Institute and the Panjab Digital Library**)। ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਕਸਤ ਕਰਕੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਹਾਣ ਦੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਗੁਰ ਦੱਸੋ।

ਭਾਸ਼ਣ : <https://www.youtube.com/watch?v=jr0npkYzZYs>

ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ : ਡਾਕਟਰ ਅਸਮਾ ਕਾਦਰੀ- ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਲਾਹੌਰ

ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਕਾਰਨ ਡਾਕਟਰ ਅਸਮਾ ਕਾਦਰੀ ਜੀ ਸਮੇਲਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਰਕਤ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਪ੍ਰਵਚਨ ਦਾ ਲਿੰਕ <https://youtu.be/DHx-fM9kx7M>

ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ : **ਡਾ.ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ:** ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ., ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ ਭਰਨ ਵਾਲੀ, ਮਿੱਠ ਬੋਲੜੀ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਕ।

ਅਗਲੇ ਤਿੰਨ ਸਮੇਲਨ

ਕੈਲਗਰੀ ਸਮੇਲਨ

ਦੂਜਾ ਸਮੇਲਨ 15 ਜੂਨ, 2018 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ 06:00 ਵਜੇ ਤੋਂ 08:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਕਲਚਰਲ ਸੀਨੀਅਰ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਕਲਾ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਸਮੇਲਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਕਮਾਨ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਇੱਕ ਕਰਕੇ, ਕੈਲਗਰੀ ਵੱਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਲਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਸਮੇਲਨ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਇਕੱਠ ਵੀ ਹੋਇਆ। ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਦਿਨ ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੋਂ ਕੈਲਗਰੀ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਤਕਨੀਕੀ ਖਰਾਬੀ ਕਾਰਨ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਘਟੇ ਲੇਟ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਸਮੇਲਨ ਵਿਚ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਗਏ। ਉਡੀਕ-ਉਡੀਕ ਥੱਕ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤੇ ਸਰੋਤੇ ਸਾਡੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਏ। ਜਿਹੜੇ ਸਿਰੜੀ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬਰ ਦੀ ਦਾਦ ਦਿੰਦਿਆਂ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਵਚਨ ਸੰਬੰਧ ਕਰਨੇ ਪਏ। ਬਹੁਤ ਪੱਖ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਰਹਿ ਗਏ। ਤਕਨੀਕੀ ਅੜਿੱਕੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਮਾਗਮ ਸਫਲ ਰਿਹਾ।

ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਰਹੀ ਕਮੀ ਅਸੀਂ 17 ਜੂਨ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਕਲਚਰ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਜੁੜੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਹੋ ਕੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ।

ਅਡਮਿੰਟਨ ਸਮੇਲਨ

ਤੀਜਾ ਸਮੇਲਨ 16 ਜੂਨ 2018 ਨੂੰ ਅਡਮਿੰਟਨ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਮੇਲਨ 'ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਅਲਬਰਟਾ' ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 20/25 'ਤੇ ਹੀ ਸਿਮਟ ਗਈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤੇ ਉਹ ਸਨ ਜੋ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਅਤੇ ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰੇ ਸਨ। ਇਹ ਸਮੇਲਨ ਫਿੱਕਾ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਆਪਣੇ ਭਤੀਜੇ ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ।

ਵਿਨੀਪੈਗ ਸਮੇਲਨ

'ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ' ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗਠਿਤ 'ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ' ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਿਨੀਪੈਗ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਲਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇਸ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਸੀ। ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਡਾ.ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਉਪ ਸੇਵਾਦਾਰ ਬੀਬੀ ਹਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬੀਬੀ ਜੱਸੀ ਪੰਨੂ, ਪਰਮਦੀਪ ਚੱਢਾ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਅਤੇ ਹਸਮੁੱਖ ਪਾਂਡੇ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਹੀ ਵਿਨੀਪੈਗ ਦੀਆਂ ਨਾਮੀ-ਗੁਆਮੀ ਹਸਤੀਆਂ। ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਉਲਟ ਇਸ ਸਮੇਲਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਸੀ। ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਡਾ.ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜਸਮੇਰ ਕੌਰ, ਜੱਸੀ ਪੰਨੂ ਅਤੇ ਹਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੰਧੂ ਮੁੱਖ ਸਨ। ਗੁਰਹਰਜੀਤ ਕੌਰ (ਹਰਜੀਤ ਕੌਰ) ਸੰਧੂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਭਲੇ ਜ਼ਮਾਨਿਆਂ (1963-66) ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚ ਮਾਸਟਰਜ਼ ਦੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਦੋਂ ਲੜਕੀਆਂ ਲਈ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੀ ਫਖਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। 8 ਸਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਿੱਧਵਾਂ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰੀ ਕੀਤੀ। 1974 ਵਿਚ ਵਿਨੀਪੈਗ ਆ ਕੇ, ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੁੜ M.Ed. ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਮੈਨਿਟੋਬਾ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ। ਇਕ ਸਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਈ। ਜੱਸੀ ਪੰਨੂ ਬੈਂਕ ਵਿਚੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਫਾਇਨਾਂਸ਼ਲ ਅਡਵਾਈਜ਼ਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਿਤ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਏ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੀ ਚਾਬੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸੰਭਾਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਸਮੇਰ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣਾ 'ਡੇਅ ਕੇਅਰ' ਦਾ ਕਿੱਤਾ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਕੇਅਰ' ਵਿਚ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦਿਨ ਦੂਣੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਅਤੇ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘਟੜਾ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਡਾ.ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਮੋਹ ਨਾਲ ਨਿਭਾਈ।

ਉੱਝ ਬੋਰਡ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਸਿਕ ਰਸਾਲੇ 'ਮਿਸ਼ਾਲ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਹਨ। ਚੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਨੀਪੈਗ ਦੀ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਨਾਮੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹਨ।

ਸਮੇਲਨ 30 ਜੂਨ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰੇ ਵਿਨੀਪੈਗ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਇਮਾਰਤ 'ਮੈਪਲਸ ਕਾਲਜੀਏਟ' ਦੇ ਅਤਿ-ਆਧੁਨਿਕ ਆਡੀਟੋਰੀਅਮ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਖਚਾ-ਖਚ ਭਰਿਆ ਹਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦਾ ਸੀ। ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹਰਜੀਤ ਵਿਰਕ ਹੁਰਾਂ ਨੇ ਸੰਭਾਲੀ। ਵਕਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜੋ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੇ ਗਹਿਰੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਈ। ਜਿਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਕਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਲਾਈ ਝੜੀ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਵੈਨਕੂਵਰ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਸਮੇਲਨ ਰਾਹੀਂ, ਕੈਨੇਡਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਅਜੋਕੀ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਈ।

ਕੈਲਗਰੀ ਵਾਂਗ ਵਿਨੀਪੈਗ ਵਿਚ ਵੀ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਦੋ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਂ ਵਿਚ ਜੁੜੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਅਵਸਰ ਵੀ, ਵਕਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਵਿਚ ਇਹ ਸੁਭਾਗ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਆਫ਼ ਸਿੱਖ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਿਚ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਨੂੰ। ਵਕਤਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਰਨ ਕਿਨਾਰੇ ਪੁੱਜਣ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਡਾਢੀ ਠੋਸ ਲੱਗੀ। 'ਇੱਥੋਂ ਬੈਠੇ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰੀਏ' ਨਮ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਦੇ ਸਨ।

ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਪਿੱਛੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦਾ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਸੀ। ਵਿਨੀਪੈਗ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਲੈਣ ਅਤੇ ਮੁੜ ਜਹਾਜ਼ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਤੱਕ ਉਹ ਸਾਡੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਰਹੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੰਤ ਸੁਭਾਅ ਕਾਰਨ ਸਾਨੂੰ ਡਾਹੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਪਹਿਲਾ ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਵਚਨ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ

ਆਪਣੀ ਸਿਰਜਣ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਬਰੀਕੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਬਥੇਰੇ ਪ੍ਰਵਚਨ ਕੀਤੇ ਹਨ ਪਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਪ੍ਰਬੁੱਧ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਨਾਲ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਹੋਣ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਸੀ। 10 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸਰੀ ਵਿਚ ਹੋਏ ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮੇਲਨ ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਵਚਨ ਵਿਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਏ:

1. ਪਿੱਛਲੀ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪਿੱਠ ਵਿਚ ਫੁਰਾ ਖੋਬਿਆ।
2. ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਲਈ 'ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਐਕਟ 1967' ਤਾਂ ਬਣਾਇਆ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ।
3. 'ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਐਕਟ' ਵਿਚਲੀਆਂ "ਚੋਰ-ਮੋਰੀਆਂ" ਦੀ ਸਨਾਖਤ ਕੀਤੀ।
4. ਪੰਜਾਬੀ ਹੁਣ ਹਿੰਦੂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ, ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 2001 ਦੀ ਮਰਦਮ-ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਅੰਕੜੇ, ਜਿੰਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 2001 ਵਿਚ 91.7 ਫੀਸਦੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਦੱਸੀ, ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ।
5. ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਸ੍ਰੋਤ (ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਹੈ) ਦੇ ਸੁੱਕ ਜਾਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ: ਸਮੁੰਦਰ ਸੁੱਕਣ ਬਾਅਦ (ਪੰਜਬੋ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਲੇ) ਗਲੋਬਲੀਅਰ ਅਤੇ ਨਦੀ ਨਾਲੇ ਵੀ ਸੁੱਕ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਇਆ।
6. ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇਸਦੇ ਵੱਡੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ (ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵਸੇ) ਧੀਆਂ ਪੁੱਤ ਕੀ ਕਰਨ? ਇਹ ਸੁਝਾਇਆ:
 - (ੳ) ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾ ਕੈਨੇਡਾ ਆਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ?
 - (ਅ) ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਲੇਖਕ ਜਾਂ ਆਪੋ ਬਣਿਆ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਇੱਧਰ ਆਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ।
 - (ੲ) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਚਿੱਠੀ-ਪੱਤਰ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
 - (ਸ) ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹਰ ਵਿਰੋਧੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਚਿੱਠੀ-ਪੱਤਰ ਕਰਕੇ, ਉਸਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚੋਣ-ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
 - (ਹ) ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਵਿਚ 'ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ਵ ਸਮੇਲਨ' ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਕੇ, ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ, ਇੱਕ ਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਮਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(ਪਹਿਲਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਨਮਾਨ)

ਵਕਾਲਤ ਮੇਰਾ ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਸਿਰਜਣ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਦਾ ਜਨੂੰਨ। ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ। 'ਸੁਧਾਰ ਘਰ' ਨਾਵਲ ਨੂੰ 2008 ਵਿਚ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਿਤ 'ਸਾਹਿਤ ਅਕੈਡਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ' ਮਿਲਿਆ। 2008 ਵਿਚ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਮਿਆਰੀ ਖੋਜ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 'Bureau of Police Research and Development' ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ 'ਪੰਡਤ ਗੋਬਿੰਦ ਵੱਲਭ ਪੰਤ' ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ। ਹੁਣ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਲਈ ਜੂਝ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਯੋਗਦਾਨ ਲਈ ਵੀ ਮੇਰੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਨਮਾਨ ਪਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਮਾਨਤਾ ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤਾ ਲਈ ਹੋਰ ਨਿੱਠ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮਣ ਉਰਜਾ ਦੇਵੇਗੀ।

ਸਾਡੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ

1. ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ- ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਾਬਣ ਨਿਰਮਲ

ਨੋਟ: ਸ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ ਜੀ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ 'ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਵਾਰਿਸ' ਲੇਖ ਵਿਚ ਕਰਾਂਗੇ।

- ਭੈਣ ਦੀਆਂ ਆਪਣੇ ਵੀਰ ਨੂੰ ਦੇ ਅਨਮੋਲ ਸੁਗਾਤਾਂ

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਪਿਤਾਮਾ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਨੇ, ਆਪਣੇ ਅਮਰ ਪਾਤਰ 'ਭੂਆ' ਰਾਹੀਂ, ਇਸ ਸ਼ਿਸਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਚਿਰ ਸਦੀਵੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹੇ ਸਾਡੇ ਹੱਥੋਂ ਹਾਲੇ ਇਹ ਖਾਸਾ ਖੁੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਾਲੀ ਸਾਡੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਭੈਣ ਨਿਰਮਲ, 'ਭੂਆ' ਦਾ ਜਿਉਂਦਾ ਜਾਗਦਾ ਰੂਪ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਚੌਦਾਂ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਖਾਤਰਦਾਰੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਵਿਦਾਇਗੀ ਸਮੇਂ 'ਨਿਰਮਲ' ਨੇ ਜਦੋਂ ਸੱਜ-ਵਿਆਹੀ ਕੁੜੀ ਵਾਂਗੂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਭੁੱਬਕੀ-ਭੁੱਬਕੀ ਹੰਝੂ ਵਹਾਏ ਤਾਂ ਅਨਮੋਲ ਮੋਤੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਝੋਲੀਆਂ ਵਾਲੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਨਮ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ ਜੀ ਵੀ ਗਮਗੀਨ ਹੋ ਗਏ।

• ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ ਅਤੇ ਜੀਵਣ ਸਾਬਣ ਨਿਰਮਲ

ਰੀੜ ਦੀ ਹੱਡੀ ਵਿਚ ਦਰਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੈਨੂੰ ਤੁਰਨ-ਫਿਰਨ ਵਿਚ ਦਿੱਕਤ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਮਿੰਟ ਖੜਨ 'ਤੇ ਅਸਿਹ ਦਰਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਸਤੁੰਲਨ ਵਿਗੜ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਡਿੱਗਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਤੱਕ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਮੇਰੀ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਹਰ ਕੰਮ ਨੂੰ ਦੁੱਬਰ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

ਗਰਚਾ ਸਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਬੁਢਾਪੇ ਵੇਲੇ ਦੀ ਡੰਗੋਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਵਜੋਂ ਸੰਭਾਲੀ ਕੇ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਭੈਣ ਤੋਂ ਵੀਰ ਦਾ ਦੁੱਖ ਸਹਾਰਿਆ ਨਾ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਮਲ ਨੇ ਉਹ ਖੁੰਢੀ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

16 ਜੂਨ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ ਕੈਲਗਰੀ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣਾ ਸੀ। 18 ਜੂਨ ਨੂੰ ਗਰਚਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਸੈਰ ਸਪਾਟੇ ਲਈ ਰੂਸ ਵੱਲ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਮੁੜ ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲ ਸਕਣਾ। ਗਰਚਾ ਸਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ, 'ਇਹ ਖੁੰਢੀ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਲੈ ਜਾਣਾ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਆਏਗੀ'। ਇਸ ਖੁੰਢੀ ਨੇ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ "ਮੇਰੀ ਬੀਬੀ" ਬਣ ਕੇ, ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਕੀ ਦੇ ਦਿਨ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਅਤੇ ਫੇਰ ਪੰਜਾਬ ਤੱਕ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਵਿਚ, ਮੈਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਡਿੱਗਣੋਂ ਬਚਾਇਆ।

ਨਿਰਮਲ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਇਹ ਖੁੰਢੀ ਮੇਰੇ ਲਈ 'ਰਬੜ-ਸਟੀਲ-ਅਲਮੀਨੀਅਮ' ਦਾ ਡੰਡਾ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਸਗੋਂ ਲੋੜ ਸਮੇਂ ਬਾਂਹ ਫੜ ਕੇ ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ 'ਭੈਣ' ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਗਈ ਹੈ। ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ-1- ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਬਣ ਨਿਰਮਲ

2. ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ - ਅੰਤਰ ਸਿੰਘ

- ਅਣਛੋਹੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਟੱਡੀ ਸਰਕਲ ਦੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਸਟੇਟ ਦੇ ਸਕੱਤਰ, ਸ.ਅੰਤਰ ਸਿੰਘ ਨੇ, ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮੋਹ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਮਾਗਮ ਵਾਲਾ ਪੂਰਾ ਦਿਨ (10 ਜੂਨ) ਤਾਂ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ। ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਈ ਅਣਛੋਹੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਰੱਖੇ। 15 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੀਆਂ ਪੋਸ਼ ਕਲੋਨੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ- ਦਿਓ-ਕੱਦ ਮਾਲਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਏ।

ਸਾਡੀ ਫ਼ਰਮਾਇਸ਼ 'ਤੇ, ਫੇਰ ਸਰ੍ਹੀ ਦੇ ਪੰਜਾਹ-ਪੰਜਾਹ ਏਕੜਾਂ ਦੇ ਫਾਰਮਾਂ ਤੇ ਲਿਜਾਅ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਕ੍ਰਿਸਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਔਕੜਾਂ ਦਾ ਯਥਾਰਥਿਕ ਅਨੁਭਵ ਕਰਾਇਆ।

28 ਜੂਨ ਨੂੰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੋਂ ਕਰੀਬ 300 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਸਥਿਤ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਿਆਟਲ ਸ਼ਹਿਰ ਲਿਜਾ ਕੇ, ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਿਆਟਲ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਭਰੇ ਪਰ ਸੁਖਾਵੇਂ ਜਨ-ਜੀਵਨ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ।

3. ਕੈਲਗਰੀ ਦਾ ਮੇਜ਼ਬਾਨ- ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਪਹਿਲਾਂ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਹਿਲ ਵਰਗੇ ਘਰ ਅਤੇ ਸੁਮੁੱਚੇ ਸੁਚੱਜੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਝਲਕ

- ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਟ-ਖਟਤਾ ਦੀ ਝਲਕ

ਕੈਲਗਰੀ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਚਾਰ ਰਾਤਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜ ਦਿਨ ਰਹਿਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਸ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿਰ ਸੀ। ਉਥੇ ਸੱਤ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੇ ਠਹਿਰਨਾ ਸੀ। ਸੱਤੇ ਸਠਿਆਏ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਨਟ-ਖਟਤਾ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਫ਼ ਝਲਕਦੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਤਿੰਨ ਲੰਬੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ(ਐਡਮਿੰਟਨ,ਡਰਮ ਹੈਲ ਅਤੇ ਲੋਕ ਲੁਈਸ) ਉਸਦੀ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ।

ਖੁੱਲ੍ਹਦੇ-ਖੁੱਲ੍ਹਦੇ ਅਸੀਂ ਹਲਕਾ-ਫੁਲਕਾ ਹਾਸਾ-ਠੱਠਾ ਕਰਨ ਜੋਗੇ ਹੋ ਗਏ ਸਾਂ। ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਗੋਰੀ ਮਿਲਦੀ ਤਾਂ ਜਸਪਾਲ ਆਪਣਾ ਕੈਮਰਾ ਕੱਸ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਦਾ, " ਗੋਰੀ ਦੇ 'ਨੇੜੇ' ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਗੋਰੀ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਣੀ ਹੈ।" ਮੈਨੂੰ ਗੋਰੀਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। " ਘਰਵਾਲੀ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਉਮਰੇ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ।" ਹਲਕੇ ਫੁਲਕੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਮੈਂ ਕੈਮਰੇ ਦੀ ਰੈਂਜ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ।

" ਲੈ ਭਾਅ ਜੀ ਇਸ ਵਿਚ ਕੀ ਐ! ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪੰਜਾਬੋਂ ਇਧਰ ਆਉਂਦੈ ਤਾਂ ਗੋਰੀਆਂ ਨਾਲ ਚਾਂਬਲ-ਚਾਂਬਲ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿਚਵਾਉਂਦੈ। ਭੈਣ ਜੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕਹਿ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ।" ਜਸਪਾਲ ਦੀ ਹਿਮਾਇਤ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ 'ਤੇ ਅਪਣੱਤ ਜਤਾਉਂਦੀ ਜਸਪਾਲ ਦੀ ਪਤਨੀ ਆਖਦੀ।

ਪੜਾਅ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਕੈਲਗਰੀ ਦਾ Down Town ਦਿਖਾਉਣ ਲੈ ਗਏ। ਕੈਲਗਰੀ ਟਾਵਰ ਘੁੰਮਣ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਟਿਕਾਣੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਆਉਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਫੁਟਾਲੇ ਨਾਲ ਜਹਾਜ਼ ਚੜ੍ਹ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਜਸਪਾਲ ਆਪਣੀ ਜਿੱਦ ਪੁਰਾਉਣ ਦੀ ਤਾਕ ਵਿਚ ਸੀ।

ਟਾਵਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਕੇ ਉਸਨੇ 'ਗਿਫਟ ਸ਼ਾਪ' ਦੀ ਸੇਲਜ਼-ਗਰਲ ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਗਿੱਟ-ਮਿੱਟ ਕੀਤੀ। ਫੇਰ ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜਿੱਦ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਉਸਨੇ ਝੱਟ ਸਾਡੀ ਫੋਟੋ ਖਿਚ ਲਈ। 20 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਗੋਰੀ ਨਾਲ ਹੋਈ ਇਹ ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਫੋਟੋ ਸੀ। ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਵੀ।

– ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿਚ 'ਬਾਰ-ਬੀ-ਕਿਉ'

ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੈਨੂੰ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖਾ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਸ ਕਰਕੇ ਗਏ ਪੰਜਾਬੀਆਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਜਨ-ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਉਹ ਬੜੀ ਬਰੀਕੀ ਨਾਲ ਚਿਤ੍ਰਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਕਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਜਿਵੇਂ 'ਬਾਰ-ਬੀ-ਕਿਉ', 'ਲਿਵਿੰਗ ਏਰੀਆ' ਅਤੇ 'ਫੈਮਿਲੀ ਏਰੀਆ' ਆਦਿ। ਮੈਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਦੀ ਤੀਬਰ ਇੱਛਾ ਸੀ। ਖਾਸਕਰ 'ਬਾਰ-ਬੀ-ਕਿਉ' ਬਾਰੇ। ਐਨਾ ਕੁ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਆਪ ਜਾਂ ਸੀਮਿਤ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮੌਜ-ਮੇਲਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਖਾਣਾ 'ਬਾਰ-ਬੀ-ਕਿਉ' 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਇਸ 'ਤੇ ਸੁਆਦੀ ਅਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਖਾਣਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਮਹਿਮਾਨ ਦੇ ਆਉਣ 'ਤੇ 'ਬਾਰ-ਬੀ-ਕਿਉ' ਕਰਨਾ ਇਕ ਸਨਮਾਨ ਚਿੰਨ ਵੀ ਹੈ। ਮੇਰੀ 'ਬਾਰ-ਬੀ-ਕਿਉ' ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਬਣਿਆ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਇੱਛਾ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਇਹ ਇੱਛਾ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ।

ਪੱਛਮ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ 'ਬਾਰ-ਬੀ-ਕਿਉ' ਦੀ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਭਾਵੇਂ ਮਾਸ ਭੁੰਨਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਸਾਡੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨਾਂ (ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ) ਨੇ, ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਲਈ ਇਸ 'ਤੇ ਆਲੂ, ਸ਼ਕਰਕੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਛੱਲੀਆਂ ਵੀ ਭੁੰਨੀਆਂ।

4. ਵਿਨੀਪੈਗ ਦੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ- ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ

– 'ਠੇਕਾ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦਾ' ਦਾ ਠੇਕੇਦਾਰ

ਵਿਨੀਪੈਗ ਅਸੀਂ ਛੇ ਜਣੇ ਗਏ ਸੀ। ਦੋ ਇੱਕਲੇ-ਇੱਕਲੇ ਅਤੇ ਦੋ ਪਰਿਵਾਰ। ਛੜਿਆਂ ਦੇ ਠਹਿਰਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਡਾ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਦੇ ਘਰ ਸੀ। ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ, ਸ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ 'ਵਾਲੀ' ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਤਿੰਨ ਏਕੜ ਵਿਚ ਬਣੇ ਮਹਿਲ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਸੀ।

'ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ' ਘਰਾਣੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਮੌਜ-ਮਸਤੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਗੋਰਿਆਂ ਨਾਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਲਾਈ ਦੋਸਤੀ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਬੇਸਮੈਂਟ ਵਿਚ 'ਬਾਰ ਅਤੇ ਡਾਂਸ ਫਲੋਰ' ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਹਾਜ਼ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਅਤੇ ਸੇਖੋਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਰਾਬ ਨਹੀਂ ਪੀਣੀ।

ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਰਾਤਾਂ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘਰ ਰਹੇ। ਹਰ ਸ਼ਾਮ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਬਾਰ 'ਦੇਖਣ' ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ। ਆਪਣੇ ਬਚਨ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਉਤਰਣ ਲਈ ਮੈਂ ਬਾਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਟਲਦਾ ਰਿਹਾ।

ਵਾਲੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਚਾਰ ਦਿਨ ਦੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਨੇ ਆਖਿਰ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਸਵਾਰਥੀ ਗਰਦਾਨਿਆ। ਮੈਂ ਗਲਤੀ ਸੁਧਾਰੀ। ਤੀਜੀ ਰਾਤ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਨਾ ਮੰਨ ਲਿਆ।

ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਸ਼ਰਾਬਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤਰਜ 'ਤੇ ਬਣੀ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਬਾਰ ਉੱਪਰ ਲਿਖੇ ਤਿੰਨ ਅੱਖਰ "ਠੇਕਾ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦਾ" ਅੱਖਰਾਂ ਨੇ ਨਸ਼ਿਆਇਆ।

ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਦੇ ਕੈਨੇਡਾ ਪ੍ਰਵਾਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਵਾਲੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਦਾ ਪੱਲਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ। ਹਾਲੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਵੱਧ ਮੋਹ ਹੈ।

ਮੈਂ ਭੀਸ਼ਮ ਪਿਤਾਮਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਕ ਸੱਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਦੀ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਸਮ ਨਿਭਾਅ ਲਈ, ਆਪਣਾ ਬਚਨ ਭੰਗ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਝਿਜਕ ਦੀ ਥਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ।

ਵਾਲੀ ਸਾਹਿਬ ਵਾਂਗ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਵਾਲੀ ਵੀ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮਿਸਾਲ ਆਪ ਹੀ ਹਨ।

5. ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ-ਕਾਮਰੇਡ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਾਲਿਬ

– ਖੱਬੂ ਦਾ ਖੱਬੂ ਨੂੰ ਕੀਮਤੀ ਤੋਹਫ਼ਾ

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਾਲਿਬ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚ ਵੱਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਐਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ, ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਵੱਡਾ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਲੈਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਐਲ.ਐਮ.ਓ. ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਹੋਰ ਸੱਜਣ ਇਸ ਸੇਵਾ ਬਦਲੇ ਪੰਜਾਹ-ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਤੱਕ, ਰਿਸ਼ਵਤ ਵਜੋਂ, ਵਸੂਲਦੇ ਹਨ। ਗਾਲਿਬ ਸਾਹਿਬ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬੀਬੀਆਂ ਲੋੜਵੰਦ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਐਲ.ਐਮ.ਓ. ਬਿਨਾਂ ਧੋਲਾ ਲਏ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਫੇਰੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਫ਼ਤੇ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਧਰ ਉੱਧਰ ਆਉਣ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਰ ਸੀ। ਵਿਹਲ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ 'ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਦੇ ਭਵਿੱਖ' ਬਾਰੇ ਲੰਬੀਆਂ ਬਹਿਸਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਸ਼ੀਅਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ, 'ਤਫ਼ਤੀਸ਼' ਨਾਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕਰਨ 'ਚ ਮੈਨੂੰ ਡਾਹੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਫੇਰੀ ਦੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਚਿਰ ਜੀਵੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਨਾ ਕੈਮਰਾ ਸੀ, ਨਾ ਟੈਬ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਧੁਨਿਕ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ। ਸਾਰੀ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇਹ ਘਾਟ ਰੜਕਦੀ ਰਹੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਇਕ ਟੈਬ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾਇਆ। ਗਾਲਿਬ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਅਸੀਂ ਇਕ ਮਾਲ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਕ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਮੁੱਲ ਵਾਲਾ ਟੈਬ ਪਸੰਦ ਤਾਂ ਆਇਆ ਪਰ ਟੈਬ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪੰਜਾਬ ਜਿੰਨਾ ਹੀ ਲੱਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਜਾ ਕੇ ਗਰੰਟੀ ਲਈ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਹੋਰ ਖਰਚਣੇ ਪੈਣੇ ਸਨ। ਮਨ ਜਕੋ-ਤਕੀ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ। ਗਾਲਿਬ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੀ ਦੁਵਿਧਾ ਭਾਂਪ ਲਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟੈਬ ਮੇਰੇ ਹੱਥੋਂ ਫੜਿਆ, ਮੁੱਲ ਚੁਕਾਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੋਝੇ ਵਿਚ ਪਾ ਲਿਆ।

ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੇ ਵਿਦਾ ਕਰਨ ਆਏ ਗਾਲਿਬ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਕੀਮਤੀ ਟੈਬ ਗਿਫਟ ਕਰਕੇ ਗਿਫਟ ਮਹਿੰਗਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਨਾਂਹ-ਨੁੱਕਰ ਕੀਤੀ। ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਗਿਫਟ ਮੈਨੂੰ ਫੜਾਉਂਦੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ: 'ਇਹ ਇੱਕ ਖੱਬੂ (ਲੈਫਟ) ਦਾ ਖੱਬੂ ਨੂੰ ਗਿਫਟ ਹੈ।'

ਨਿਰ-ਉੱਤਰ ਅਤੇ ਮਾਲੋ-ਮਾਲ ਹੋਏ ਨੇ ਮੈਂ ਗਾਲਿਬ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ:

"ਇਸ ਕੀਮਤੀ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਕੰਮ ਲਈ ਨਹੀਂ।"

ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਮੈਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਕਹਿੰਦੀ:

'ਹੌਜ਼ਰੀ ਦੇ ਘਰੋਂ (ਲੁਧਿਆਣਿਓਂ) ਚੱਲੋ ਹਾਂ। ਮੇਜ਼ਬਾਨਾਂ ਲਈ ਕੋਟੀਆਂ, ਸਵੈਟਰ, ਸ਼ਾਲ ਲੈ ਚੱਲੋ।'

ਆਪਣੇ ਨਾਵਲਾਂ ਦੀਆਂ 30 ਕਾਪੀਆਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਂ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਬੈਗ ਵੱਲ

ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਕਿਹਾ,

'ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰ। ਮੈਂ ਹੀਰੋ-ਜਵਾਹਰਾਤ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਿਆ ਹਾਂ।'

ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤਫ਼ਤੀਸ਼, ਕਟਹਿਰਾ, ਸੁਧਾਰ ਘਰ ਅਤੇ ਕੌਰਵ ਸਭਾ ਨਾਵਲਾਂ ਦੇ ਪੰਜ ਸੈਟ ਸਨ। ਇਹ ਸੈਟ ਮੈਂ ਸਮੇਲਨ ਦੇ ਪੰਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਝੀਤਾ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘਟੌਰਾ ਅਤੇ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤੇ। 10 ਮਿੰਤਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਨਾਵਲ ਆਇਆ। ਕੋਟੀਆਂ ਸਵੈਟਰਾਂ ਨੇ ਸਾਲ ਦੇ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪੁਰਾਣੇ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ ਪਰ ਨਾਵਲ, ਮੇਰੇ ਦੇਖਦੇ-ਦੇਖਦੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਵਿਚ ਸਜ ਗਏ। ਪੜ੍ਹਨ ਬਾਅਦ ਦਿਮਾਗਾਂ ਵਿਚ ਸਜ ਜਾਣਗੇ। ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੰਮ ਦੀ ਸਾਲਾਂ ਬੱਧੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

- ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ ਅਤੇ ਜੀਵਨ-ਸਾਥਣ ਨਿਰਮਲ
- ਸ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜੀਵਨ-ਸਾਥਣ ਦਰਸ਼ਨ ਕੌਰ

ਤਿੰਨ ਯੁੱਗ ਪੁਰਸ਼ਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ

ਕੈਨੇਡਾ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਤਿੰਨ ਅਜਿਹੇ ਯੁੱਗ-ਪੁਰਸ਼ਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਜਿਹੜੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਹਨ।

1. 'ਨੌਜਵਾਨ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਧੜਕਨ'-ਸ.ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟੈਕਸਸ

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤੇ 'ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਧੜਕਨ' ਖਿਤਾਬ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਸ.ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 10 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸਰ੍ਹੀ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮੇਲਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਸਨ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਹੀ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਕੱਲਿਆਂ ਗੱਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 10 ਜੂਨ ਨੂੰ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਮੁੜ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਇਹ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਹੀ।

9 ਜੂਨ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਤਿਆਰੀਆਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸਮਾਗਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਂ। ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮੁੱਦਾ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਸ.ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉੱਥੇ ਹੀ ਆ ਗਏ। ਇਸ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੇਵਲ 30 ਮਿੰਟ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਪਰ ਜਿਉਂ ਹੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਨਾਵਲਾਂ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਸ਼ੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਐਕਟ 1967 ਵਿਚਲੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚੋਰ-ਮੋਰੀਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਭੁੱਲ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਪੂਰਾ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ।

ਸਮੇਲਨ ਦੇ ਪੰਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੋ ਨਾਵਲ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮੈਨੂੰ ਇਉਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਹੁਣ ਇਹਨਾਂ ਨਾਵਲਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਅਮੀਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਗੱਲ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਣ ਲੱਗੇਗੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਦਵਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ 10 ਜੂਨ ਵਾਲੇ ਸਮੇਲਨ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਪ੍ਰਵਚਨ।

ਲਿੰਕ : <https://www.youtube.com/watch?v=jr0npkYzZYs>

2. 'ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ' ਦੇ ਸਿਰਜਕ-ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ

ਐਡਮਿੰਟਨ ਪਹੁੰਚਣ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦਤ 'ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ' ਅਤੇ 'ਹਿਜਰੀ ਕੈਲੰਡਰ' ਦੇ ਸਿਰਜਕ ਸ.ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਦੀ ਤਪੋ-ਭੂਮੀ ਇਹੋ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਦੇਖ ਕੇ ਵਿਆਹ ਵਰਗਾ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿਚਵਾ ਕੇ ਇਉਂ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਅਲਬਰਟਾ ਫੇਰੀ ਸਫਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਅਤੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਪੁਰੇਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਪੂਰਾ ਮੋਹ ਜਤਾਇਆ। ਲੰਬੇ-ਚੌੜੇ ਕਾਫਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੁਟੀਆ (ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਘਰ) ਲਿਜਾ ਕੇ ਜਲ-ਪਾਨ ਕਰਵਾ ਕੇ, ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡਾ ਥਕੇਵਾਂ ਲਾਹਿਆ ਅਤੇ ਫੇਰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਬੇਸਮੈਂਟ ਵਾਲੇ ਤਪੋ-ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਲੈ ਗਏ। ਆਪਣੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਚ ਜੋਤਿਸ਼ ਵਿੱਦਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੈਕੜੇ ਰੇਅਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਏ। ਵੱਡੀ ਸਕਰੀਨ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਦੇ ਜਾਦੂਈ ਨਮੂਨੇ ਦਿਖਾਏ।

ਸ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਇਸ ਵੀਡੀਓ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੇ:

ਸ.ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਲਾਹਾ ਲਿਆ। ਆਪਣੀ ਫੇਸਬੁੱਕ ਰਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਪੋਵਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਏ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਚਨ ਸੁਣਾਏ।

ਲਿੰਕ

ਹੈ <https://www.facebook.com/kuldip.singh.90/videos/2255085841168541/?t=8>

3. ਵਿਨੀਪੈਗ ਦੇ 'ਸਰਦਾਰ'-ਡਾ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ

ਪੂਰੀ ਅੱਧੀ ਸੱਦੀ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਲ ਵਿਚ 6/6 ਮਹੀਨੇ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਫੁੱਟ ਬਰਫ ਹੋਣ ਧੱਸੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵਿਨੀਪੈਗ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਵਸੇ, ਡਾ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਵਿਰਸਾ ਨਹੀਂ ਵਿਸਾਰਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤਾ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਫਾਉਂਡੇਸ਼ਨ' ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਹਰ ਸਾਲ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਤਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਮਾਗਮ ਰਚਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸਾਹਿਤਕ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਿੜਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵਿਚਰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਵਿਲੱਖਣ ਕਾਰਜਾਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਵਿਨੀਪੈਗ ਦਾ 'ਸਰਦਾਰ' ਨਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁੱਝ ਵਿਲੱਖਣ ਕਾਰਜ:

1. ਵਿਨੀਪੈਗ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦਾ ਬੋਲ-ਬਾਲਾ

ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ, 2012 ਵਿਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਨੀਪੈਗ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ। 20 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਪੈਲਿਓ ਖਰਚ ਕੇ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਦੇਸ਼ਾਂ ਮਿੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕਠਾ ਕਰਕੇ, 'ਧਰਮ,ਸਾਹਿਤ,ਇਤਿਹਾਸ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤੀ' ਵਿਸ਼ੇ (ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ) ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁਜ਼ੂਆਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਵਜ਼ੀਫ਼ਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। 2013 ਤੋਂ, ਹਰ ਸਾਲ, ਦੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ, ਬਿਨਾਂ ਨਾਗਾ ਇਹ ਵਜ਼ੀਫ਼ੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਵਿਨੀਪੈਗ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ, ਵਿਲੱਖਣ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਦੇਣ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ।, ਆਪਣੀ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ "ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਕੋਨਾ" ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਰ ਬਹੁ-ਮੁੱਲੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਕੀਤੀਆਂ।

ਡਾ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੇ ਫ਼ਖ਼ਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਮਹਿਮਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲਿਜਾ ਕੇ, ਬੜੇ ਸੌਕ ਨਾਲ ਇਹ ਕੋਨਾ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸੁਭਾਗ 22 ਜੂਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ।

2. ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਮੱਨੁਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ

ਦੋਹਾਂ ਪੰਜਾਬਾਂ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਵੀ ਇੱਕ ਕਹਾਵਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। " ਜਿਸਨੇ ਲਾਹੌਰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਉਹ ਜੰਮਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ"। ਵਿਨੀਪੈਗ ਪੁੱਜਦਿਆਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਸੁਚੇਤ ਕੀਤਾ। ਕਹਿੰਦੇ ਵਿਨੀਪੈਗ ਵਿਚ ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ (2014 ਵਿਚ) ਇੱਕ ਅਤੀ-ਆਧੁਨਿਕ 'ਮੱਨੁਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ' ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਦੇਖੇ ਬਿਨਾਂ, ਵਿਨੀਪੈਗ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪੂਰੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਹੀ ਅਧੂਰੀ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਮੱਨੁਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਫੇਰ ਸਲਾਮਤੀ ਲਈ ਹੋਏ ਅਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਭਾਵ-ਪੂਰਣ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਉਥੋਂ ਦੇ ਪੱਥਰ ਲਿਆ ਕੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੈਲਰੀ ਵਿਚ ਸਜਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਸਕੂਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੱਨੁਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ, ਸਾਡੇ ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਯੋਧਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲੜਾ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਵਿਚ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਹੋਰ ਮੱਹਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਵਿਚ, ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ, ਆਪਣੇ ਪੁਰਵਜ਼ ਸਾਸ਼ਕਾਂ ਵੱਲੋਂ, ਮੂਲ ਕੈਨੇਡਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ(ਲਾਲ ਭਾਰਤੀਆਂ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਆਏ (ਜਾਂ ਲਿਆਏ ਗਏ) ਲੋਕਾਂ (ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਯੋਧਿਆਂ ਆਦਿ) ਦੇ ਮੱਨੁਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਘਾਣ ਤੇ ਹੁਣ ਪਛਤਾਵਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਨੂੰ, ਬੜੇ ਫ਼ਖ਼ਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਿਨੀਪੈਗ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ, ਇਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਡਾ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਦੇ ਸਿਰ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਹਨ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅੱਧੀ ਸੱਦੀ ਤੋਂ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਹੀ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਤ-ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਮੱਨੁਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਦੁਖਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੱਨੁਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸੋਸ਼ਣ ਬਾਰੇ ਕਿਧਰੋਂ ਕੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦੀ!

3. ਸਾਹਿਤ ਸਿਰਜਣਾ

ਢਿੱਲੋਂ ਸਾਹਿਬ ਪੇਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਇੰਜਨੀਅਰ ਹਨ। ਫੇਰ ਵੀ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਮੱਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਕਹਾਣੀ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦਾ ਨਾਂ ' ਅਣਮੁੱਕ ਵਿਆਜ' ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਲੇਖਕ ਆਪਣੀ ਲਿਖੀ ਪੁਸਤਕ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਲੇਠੀ ਸੰਤਾਨ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਜਜ਼ਬੇ ਨਾਲ ਡਾ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਇਹ ਕਹਾਣੀ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਭੇਟ ਕੀਤਾ।

ਮੇਰਾ ਮਨ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਠਰੰ-ਠਰੰ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਜਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸੀ ਪਰ ਮੇਰੀ ਵਿਹਲੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਵਿਨੀਪੈਗ ਹੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਪੁੱਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕਾ ਵੀ ਲਈਆਂ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ।

ਜਿਸ ਸੁਆਣੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰਵਾਲੇ ਦੇ ਛੇ ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਵੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਲੱਗੇ ਹੋਣ, ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਠ ਕਰਨਾ, ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਮਿਆਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਮੂੰਹ ਬੋਲਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ।

ਆਖਰੀ ਹਫ਼ਤਾ- ਕਾਮੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨਾਲ

ਚਾਅ-ਚਾਅ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕੈਨੇਡਾ ਘੁੰਮਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਪੂਰੇ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੇ ਅੱਠ ਦਿਨ ਵੱਧ। ਸਾਡੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਘੁੰਮਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਵਿਨੀਪੈਗ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਟੂਰ ਲਈ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਹੋਟਲ ਅਤੇ ਟੈਕਸੀਆਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਸਾਥੋਂ ਝੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣੇ। ਇਸ ਅੱਖੇ ਸਮੇਂ ਸੇਖੋਂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭਾਣਜਿਆਂ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ (ਗਾਲਿਬ) ਅਤੇ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਸਾਡੀ ਬਾਂਹ ਫੜੀ।

ਕੁੱਝੋਂ ਦੇ ਜਿਵੇਂ ਪਿੱਠ 'ਚ ਵੱਜੀ ਲੱਤ ਰਾਸ ਆ ਗਈ। ਭਾਣਜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਸੇਖੋਂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਤੋਂ ਕਰੋੜਪਤੀ ਬਣੇ ਸਨ। ਇੰਝ ਇਹ ਹਫ਼ਤਾ ਕਾਮੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਚਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋ ਗਿਆ।

ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੈਂ ਤਿੰਨ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਇੱਥੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ

ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਲੀ/ਪੰਤਾਲੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਆਈ ਪਹਿਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਪਰਿਵਾਰ

(ੳ) ਗਾਲਿਬ ਪਰਿਵਾਰ

ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਸਮੋਈ, ਪੰਜਾਬੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪੈਰ ਧਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖੂਨ-ਪਸੀਨੇ ਦਾ ਰੱਜਵਾਂ ਮੁੱਲ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਝੋਲੀ ਡਾਲਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਔਖਾ ਕੰਮ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਪੌਦੇ ਲਾਉਣ ਦਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾਂ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, 40 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ (1979 ਵਿਚ), ਇਸੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਾਲਿਬ ਦੀ। ਉਹ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਹਨ। ਫੌਜ ਵਿਚ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ। ਫੌਜ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਖੂਨ-ਪਸੀਨੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਬਚਾਈ ਰਕਮ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਖੋਦਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਮਸ਼ੀਨ ਖਰੀਦੀ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ ਢਾਹੁਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਿਆ। ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੋਰ ਵਧਣ ਲੱਗਿਆ। 12 ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਕੈਨੇਡਾ ਬੁਲਾ ਲਿਆ। ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਕੰਮ ਹੋਰ ਵਧਾ ਲਿਆ। ਅੱਜ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ 100 ਦੇ ਲਗਭਗ ਵਰਕਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਖੁਦ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਦੇ, ਪੰਜਾਬੋਂ ਬੁਲਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਬੀਸੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਆਧੁਨਿਕ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਕੋਠੀ ਅਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਲਈ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਹਨ। ਖੱਬੀ ਸੋਚ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਵਰਕਰਾਂ 'ਤੇ ਮਿਹਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਦਿਲੋਂ ਵੀ ਦਰਿਆ। ਇੱਕ ਹਫ਼ਤਾ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵੀ ਸੰਭਾਲਿਆ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵੀ ਘੁਮਾਇਆ।

(ਅ) ਧਨੋਆ ਪਰਿਵਾਰ

ਸਰਹੱਦੋਂ ਆਏ ਹਿਰਦੇ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ ਦੀ ਪਿੱਠ-ਭੂਮੀ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵੀ ਗਾਲਿਬ ਹੁਰਾਂ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਉਹ ਵੀ ਵੱਡੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ। ਅੱਜ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਪੋਸ਼ ਕਲੋਨੀ ਡੈਲਟਾ ਵਿਚ ਕੋਠੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਇੱਕ ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਉੱਚ-ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਸਫਲਤਾ ਦੀਆਂ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਛੋਹ ਰਹੇ ਹਨ।

ਫੇਰ ਵੀਹ/ਪੱਚੀ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਕੈਨੇਡਾ ਆਈ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ

(ੳ) ਸੇਖੋਂ ਪਰਿਵਾਰ

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕਾਲਜ, ਦਾਖਾ ਤੋਂ ਉੱਚ-ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ 1996 ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਆਏ ਇੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਆਮ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਾਂਗ ਟੈਕਸੀ ਚਲਾਈ, ਫੇਰ ਟਰਾਲਾ, ਹੁਣ ਉਹ ਦੋ ਟਰਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਉੱਚ-ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਗੋਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਵੀ ਹਨ। ਪੱਛਮੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਤੋਂ ਅਣਭਿੱਜ ਰਹਿ ਕੇ ਸੇਖੋਂ ਹੁਰਾਂ ਨੇ ਇੱਧਰ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੋਸਤਾਂ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਸਾਕ-ਸਬੰਧੀਆਂ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਮਿਲਵਰਤਣ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਖੁਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਘਰ ਹੋਵੇ ਸਾਰੇ ਰਲ ਕੇ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਫੇਰੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕਈ ਪਰਿਵਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ।

ਗਾਲਿਬ, ਧਨੋਆ ਅਤੇ ਸੇਖੋਂ ਹੁਰਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਵੱਡਾ ਰਾਜ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਅਤੇ ਗੱਡੀਆਂ ਚਲਾਉਣੀਆਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀਆਂ।

(ਸ) ਗੁਰਾਇਆਂ ਪਰਿਵਾਰ

ਕੈਨੇਡਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਦੇ ਝੰਡੇ ਗੱਡੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਗੁਰਾਇਆਂ ਦੇ ਮਾਸਟਰ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਵਾਂਗ ਅਮਰੀਕਾ ਵਸਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਦੀ ਮੰਝਦਾਰ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਧਰ ਆਉਣ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਆਪਣੇ ਹੌਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਰੱਖ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਰਾਹੀਂ ਸਰ ਕੀਤੀ। ਡਾ.ਹਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਵੈਟਰਨਰੀ ਵਿਚ ਸਰਜਰੀ ਦੀ ਮਾਸਟਰਜ਼ ਦੀ ਡਿਗਰੀ

ਕਰਵਾਈ। ਸੀਆਟਲ ਭੇਜ ਕੇ ਵੈਟਰਨਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਖੁਲ੍ਹਵਾਇਆ। ਹੁਣ ਡਾ.ਹਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਆਟਲ ਦਾ ਨਾਮੀ-ਗ੍ਰਾਮੀ ਵੈਟਰਨਰੀ ਸਰਜਨ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ 1000 ਗਜ਼ ਵਚ ਫੈਲੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੀਸੀਆਂ ਗੋਰੇ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸੀਆਟਲ ਦੀ ਇੱਕ ਦਿਨਾ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਸਾਡਾ ਮਾਸਟਰ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣਾ ਵੀ ਤੈਅ ਸੀ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ-ਭੁੱਲ੍ਹੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਭਾਅ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡਾ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਹੁੱਥ ਕੇ ਕੋਠੀ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦਿਖਾਇਆ। ਕੋਠੀ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਨੁਹਾਰ ਤੋਂ ਸਾਫ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਨੀ ਢਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਡਾ.ਹਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਰਬਪਤੀ ਬਣ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਆਈ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ

ਗਾਲਿਬ ਤੋਂ ਡਾ.ਗੁਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਤੱਕ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਝੁਲਦੇ ਝੰਡਿਆਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁੱਜਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਵਰਗੇ ਬਣਨ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਲਈ, ਜਾਨ ਅਤੇ ਮਾਲ ਤਲੀ 'ਤੇ ਧਰ ਕੇ, ਅਮਰੀਕਾ-ਕਨੇਡਾ ਵੱਲ ਵਹੀਰਾਂ ਘੱਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਗਾਲਿਬ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਿਸ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ ਉੱਥੇ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਆਇਆ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਜੋੜਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਸੁਆਣੀ ਸੁਖਬੀਰ ਕੌਰ ਉਰਫ ਸੁੱਖੀ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਡੇਢ ਸ਼ਿਫਟ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਗੁਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੋ ਸ਼ਿਫਟਾਂ ਲਈ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਅੱਠ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਕੇਵਲ ਦੋ ਵਾਰ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਲਈ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕੇ।

ਇਸ ਨਵੇਂ ਜੋੜੇ ਦੀ ਹੱਡ-ਤੋੜਵੀਂ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਤੋਂ ਭਾਸਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਗਾਲਿਬ, ਧਨੋਆ ਅਤੇ ਸੇਖੋਂ ਵੱਲੋਂ ਪਾਈਆਂ ਲੀਹਾਂ ਤੇ ਤੁਰ ਪਏ ਹਨ।

ਸਮੇਲਨ ਦੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਸੀਆਂ 'ਤੇ ਉਸਾਰੂ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਫੇਰੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਫ਼ਤੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਭਟਕੇ। ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੇ ਪਸਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਓਢੇ ਹੀ ਲੱਗੇ ਰਹੇ। ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਜਿਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮਿਲੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਸਮੇਲਨ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਉੱਠੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸਨ। ਉੱਥੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤੇ ਨੁਕਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਨ ਆਏ। ਆਪਣੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਉੱਠਦੇ ਸ਼ੀਕਿਆਂ ਦੇ ਨਿਵਾਰਣ ਲਈ ਉਹ ਸਾਥੋਂ ਢੇਰਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛਦੇ ਸਨ। ਨਾਲੇ ਇਹ ਵੀ ਪੁੱਛਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲਈ ਕੀ ਕਰਨ?

ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਸਾਂ:

1. ਹਰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਚੰਦਾ ਮੰਗਣ ਇੱਧਰ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕੋਈ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਆਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 'ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਐਕਟ 1967' ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ? ਨਾਲੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਓ ਕਿ ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਜੇ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰ ਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵਾਅਦਾ ਲਓ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਜਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਏਗਾ। ਉਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਬਣਾਏਗੀ।
2. ਜੇ ਕਿਸੇ ਇੱਧਰ ਆਏ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਨਾਲ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਵੀ ਇਹੋ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਇਆ ਜਾਵੇ।
3. ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਪੇ ਬਣੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਇੱਧਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਪਾਏ ਗਏ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਲੇਖਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਸਰੋਤੇ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ/ਨਾਵਲਾਂ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਪਾਠਕ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਛਪਦੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਕਦੀਆਂ ਹਨ।
3. ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵੀ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਣਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਗਿਆਂ ਦੀ ਬੈਂਕਾਂ ਵਾਲੇ ਜਵਾਈਆਂ ਵਾਂਗ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਥੇ ਬੈਠੇ ਆਪਣੀ-ਆਪਣੀ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੋ। ਬੇਨਤੀ ਕਰੋ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਬਰਾਂਚਾਂ ਵਿਚ ਬੈਂਕ ਆਪਣਾ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵੀ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ। ਫੇਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿਓ ਜੇ 'ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਬੇਨਤੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚਲੇ ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ'। ਦੇਖਣਾ ਕਿ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਭਾਜ਼ੜਾਂ ਪੈਣਗੀਆਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੈਂਕ, ਖਾਤੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੇ ਡਰੋਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਗੇ। ਫੇਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ-ਦੇਖੀ, ਉਸੇ ਡਰੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਵੀ।

ਦੇ ਦੁਖਦ ਵਰਤਾਰੇ

ਵਿਨੀਪੈਗ ਦੇ ਪਰਨਿਆਂ ਅਤੇ ਕੁੜਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ

ਕਨੇਡਾ ਦਾ ਮੈਨਿਟੋਬਾ ਸੂਬਾ ਸਾਲ ਵਿਚ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਫੁੱਟ ਬਰਫ਼ ਵਿਚ ਦੱਬਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਤਾਪਮਾਨ -40 ਡਿਗਰੀ ਤੋਂ -50 ਡਿਗਰੀ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਤਾਪਮਾਨ 40 ਡਿਗਰੀ ਤੋਂ 45 ਡਿਗਰੀ ਤੱਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਖਤ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਇਸ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਵਸੋਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਨਾ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਨਿਟੋਬਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ, ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਇੱਥੇ ਆ ਕੇ ਵਸਣ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀਆਂ ਛੋਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਇਹਨਾਂ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਲਈ, ਕੈਨੇਡਾ ਵਸਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਮਿਹਨਤੀ ਪੰਜਾਬੀ, ਖਾਸ ਕਰ ਸਿੱਖ, ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਨੀਪੈਗ ਵਿਚ 20 ਤੋਂ 22 ਹਜ਼ਾਰ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਵਸੋਂ ਹੈ। ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਵਿਨੀਪੈਗ ਜਾਣ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਹੈ।

ਕੁੜਤਾ ਪੰਜਾਮਾ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਮਨ ਭਾਉਂਦੀ ਪੋਸ਼ਾਕ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਫਿਲਮੀ ਕਲਾਕਾਰ ਤੱਕ ਇਹ ਪਹਿਰਾਵਾ ਸ਼ੌਕ ਨਾਲ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ। ਪਰਨਾ ਡੇਢ ਮੀਟਰ ਦਾ ਸੂਤੀ ਕੱਪੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਹਵਾ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਆਰ-ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕੋਸ਼ਾਧਾਰੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰ ਤੇ ਪਰਨਾ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਇੱਕ ਆਮ ਜਿਹਾ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ। ਦੋ ਗੱਭਰੂਆਂ ਦਾ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੱਥ ਪਾ ਕੇ ਤੁਰਨਾ ਗੱਭਰੂਆਂ ਦੀ ਗੂੜ੍ਹੀ ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਬਾਹਰ ਤੇਜ਼ ਧੁੱਪ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਗਿੱਲੇ ਕੱਪੜੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ ਤਣੀਆਂ ਉੱਪਰ ਸੁੱਕਣੇ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮਿਲਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਪਣਤ ਕਾਰਨ, ਅਕਸਰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਹਾਕਾਂ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਾਂਝੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਹਾਲੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੱਥ ਪਾ ਕੇ ਤੁਰਨਾ ਸਮਲਿੰਗਕ ਹੋਣ ਦੀ ਅਤੇ ਕਈ-ਕਈ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣਾ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿਚ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਸ਼ਿੰਦਰੀ ਜਿਊਣ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲਾਂ 'ਚ ਗੱਪ-ਸ਼ੱਪ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਹਾਕਾਂ ਮਾਰਨਾ ਵੀ ਅਸੰਭਿਆ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਬਹੁਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਨੀਪੈਗ ਦੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਢੰਗ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਣਜਾਣਪੁਣੇ ਵਿਚ ਉਹ ਉੱਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਵਿਚਰਦੇ ਹਨ।

ਤੀਹ-ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਨੀਪੈਗ ਜਾ ਕੇ ਵਸੇ ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਪਣਾ ਚੁੱਕੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਅਨਾੜੀ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਅਸੰਭਿਅਕ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ 'ਚ ਹੀਣ ਭਾਵਨਾ ਜਾਗਦੀ ਹੈ। ਨਤੀਜਨ, ਆਪਣੀਆਂ ਮਿਲਣੀਆਂ ਦੌਰਾਨ, ਉਹ ਨਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਸਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਿਨੀਪੈਗ ਦੇ ਪਾਰਕਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕੁਝ ਗੋਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਮੀਜ਼ ਬਣੈਣ ਲਾਹ ਕੇ ਨੰਗੇ ਧੜ ਬੈਠਿਆਂ ਦੇਖਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਨੰਗੇ ਧੜ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਘੁੰਮਣਾ ਅਸੰਭਿਅਕ ਹੈ। ਗੋਰਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਅਸੰਭਿਅਕ ਵਰਤਾਰੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਗੋਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਦੀ ਧੁੱਪ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਨਸੀਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਟਾਮਿਨ ਡੀ ਦੀ ਘਾਟ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨੰਗੇ ਹੋ ਕੇ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਬੈਠਣਾ ਉੱਚਿਤ ਹੈ। ਪਰਨੇ ਨਾਲੋਂ ਛੋਟੇ ਕੱਪੜੇ 'ਹਿਜਾਬ' ਨਾਲ ਸਿਰ ਢੱਕੀ ਫਿਰਦੀਆਂ ਅਫਰੀਕਨ ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਨਾ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਅਫਰੀਕਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ।

ਹੋਰ ਘੋਖ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਨਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣੀਆਂ ਆਦਤਾਂ 'ਤੇ ਵਜਿੱਦ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰਿਵਾਜਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਝੱਟ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਨਵੀਂ ਆਈ ਗੁਆਂਢਣ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਕੱਪੜੇ ਸੁਕਾਉਣ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਝੱਟ ਉਹ ਕੱਪੜੇ ਸਮੇਟ ਕੇ ਅੰਦਰ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੁੜ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਦੁਹਰਾਉਂਦੀ। ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੱਥ ਪਾਈ ਜਾਂਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੁੰਮਣ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਝੱਟ ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਹੱਥ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਫੜਦੇ।

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਨੁਸਾਰ ਝੱਟ ਢਲਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਵਤੀਰਾ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਅਸੰਭਿਅਕ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੱਭਿਅਕ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਲੱਗਿਆ। ਨਵਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਮੈਨੂੰ ਵੱਧ ਕਸੂਰਵਾਰ ਲੱਗੇ। ਪੁਰਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਵਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿੰਦਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੱਦਦਗਰ ਬਣਨ। ਨਵਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣ। ਇਸ ਉੱਦਮ ਵਿਚ ਪਹਿਲ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਜੇ ਗੋਰਿਆਂ ਦਾ ਨੰਗੇ ਪਿੰਡੇ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਬੈਠਣਾ ਅਤੇ ਅਫਰੀਕਨ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਛੋਟੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨਾਲ ਢੱਕ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਕੁੜਤੇ ਪੰਜਾਮੇ ਪਾ ਕੇ ਅਤੇ ਪਰਨੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਘੁੰਮਣਾ ਫਿਰਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇੱਥੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਨਵਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਸੂਰਵਾਰ ਲੱਗੇ। ਪੁਰਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਨਵਿਆਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਨਾ ਕਿ ਗੋਰਿਆਂ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਕੋਸਣ।

ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ ਕਿ ਜੇ ਗੋਰਿਆਂ ਦਾ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਨੰਗੇ ਧੜ ਅਤੇ ਅਫਰੀਕਨ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਹਿਜਾਬ ਪਹਿਨ ਕੇ ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਬੈਠਣਾ/ਘੁੰਮਣਾ ਵਿਨੀਪੈਗ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਭਿਅਕ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਨਿਆ ਪਰਨਾ ਅਤੇ ਕੁੜਤਾ ਪੰਜਾਮਾ ਅਸੰਭਿਅਕ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ।

**ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰਦੇ
-ਵਿਨੀਪੈਗ ਦੀਆਂ ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਰਾਬਾਂ ਪੀਂਦੇ 'ਤਾਏ ਕੇ'**

ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ (People of the first nations) ਦੀਆਂ 'ਸੁਰਿੱਖਅਤ ਰਹਾਇਸ਼ਗਾਹਾਂ' ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਦੇਖੀਆਂ ਪਰ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਫਿਰਦਾ ਇੱਕ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਿਨੀਪੈਗ ਵਿਚ, ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਿਧੜਕ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਸ਼ਰਾਬਾਂ ਪੀਂਦੇ ਆਮ ਦਿਖੇ। ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਇੱਥੋਂ ਨੇੜੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨੇ ਵਿਨੀਪੈਗ ਘਰ ਬਣਾ ਲਏ ਹਨ। ਕੁਝ ਰਹਾਇਸ਼ਗਾਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਘੁੰਮਣ ਫਿਰਨ ਅਤੇ ਖਰੀਦੋ ਫਰੋਖਤ ਲਈ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਹਿਰ ਆਏ, ਸਰਕਾਰੀ ਭੌਤਿਆ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ, ਮੰਜ ਮਸਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਮੂਲ ਵਾਸੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਕੁਝ ਪੰਜਾਬੀ ਸਨਮਾਨ (ਜਾਂ ਵਿੰਅਗ) ਵਜੋਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ 'ਤਾਏ ਕੇ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਹੱਟੇ-ਕੱਟੇ ਅਤੇ ਕਦੇ ਯੋਧੇ ਰਹੇ 'ਤਾਏ ਕਿਆਂ' ਦੀ ਇਸ ਤਰਸਯੋਗ ਹਾਲਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਗ਼ਮਗੀਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇੱਧਰਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ।

ਹੁਣ ਇਹ ਗੱਲ ਜੱਗ-ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਾਲੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕੋਝੀ ਕੂਟਨੀਤਕ ਰਾਜਸੀ ਚਾਲ ਸੀ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਧਰਮ ਖੋਹਿਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁਫਤ ਦੇ ਭੱਤੇ ਅਤੇ ਮੁਫਤ 'ਚ ਸ਼ਰਾਬਾਂ ਦੇ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇੜੀ ਬਣਾਇਆ। ਸਭ ਕੁਝ ਲੁਟਾ ਕੇ ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰਤ ਆਈ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਪੂੜ ਵਿਚ ਗੁਆਚ ਚੁੱਕੀ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਲੱਭ ਕੇ, ਤਿਣਕਾ-ਤਿਣਕਾ ਜੋੜ ਕੇ ਉਹ ਮੁੜ ਆਲ੍ਹਣਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਹੁਣ ਨਸ਼ਾ-ਪੱਤਾ ਛੱਡ ਕੇ, ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਮੁੜ ਆਪਣੀ ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਥਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਹਨ। ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਬਹਾਲ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਜੁੜ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਚਿੱਟੇ 'ਤੇ ਲਾ ਕੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ, ਵਪਾਰ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰਕੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਥਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਆ ਕੇ, ਇਓ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਾਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ 'ਤਾਏ ਕੇ' ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪੱਕੀ ਠਾਣ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਆਦੀ ਵਾਸੀਆਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇੰਝ ਹੀ ਘਸੇਲ(ਘੋਸਲ) ਵੱਟੀ ਰੱਖੀ ਤਾਂ ਉਹ ਦਿਨ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣੀ ਹੀ ਮਾਤ-ਭੂਮੀ ਵਿਚ 'ਅਧਿਕਾਰਹੀਣ ਵਿਦੇਸ਼ੀ' ਬਣ ਜਾਣਗੇ। ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਭੁੱਲ ਜਾਣਗੇ।

ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੇ ਅਲੰਬੜਦਾਰ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਉਹਨਾਂ 'ਬੁੱਧੀ-ਜੀਵੀਆਂ' ਦੀ ਸੋਚ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਹੋ ਰਹੇ ਇਸ ਘਾਣ ਬਾਰੇ ਸੁਚੇਤ ਤਾਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ 'ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਕੋਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜਨ ਅਤੇ ਫੇਰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਝੀ ਚਾਲ' ਗਰਦਾਨ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ 'ਤਾਏ ਕੇ' ਬਣ ਜਾਣ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਤੁਰ ਪੈਣ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਬੁੱਧੀ-ਜੀਵੀਆਂ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ? ਕੀ ਇਹਨਾਂ ਬੁੱਧੀ-ਜੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਪੱਕੇ 'ਤਾਏ ਕੇ' ਬਣ ਜਾਣ ਦਾ ਹੀ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਹੈ?

ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਇਕੱਤਰਤਾ

ਸਮੇਲਨਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਡਾਹੜੇ ਖੁਸ਼ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਆਸ ਦੇ ਬੀਜ ਬੀਜੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਆਮ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਵਾਂਗ ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ ਵੀ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਹੀ ਭੋਗ ਨਾ ਪੈ ਜਾਵੇ। ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਜਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਵਿੱਢੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕਰੀਏ। ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਵੀ ਕਿਧਰੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਉਲਝ ਜਾਣ।

ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਢਿਆ ਸੀ। ਉਸੇ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਹੁਣ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸਰਕਾਰੇ-ਦਰਬਾਰੇ ਖੁੱਸੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਸੀ। ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੀ ਕਿ ਨਵਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੇ।

ਗਰਚਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਚਾਰੋਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ (ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਝੀਤਾ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਅਤੇ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘਟੌੜਾ), ਮੈਂ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਸਮੇਲਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ, ਘਾਟਾਂ ਅਤੇ ਅਗਲੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਉਲੀਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਆਪਣੀ ਘਰ ਵਾਸਪੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ, 01 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਘਟੌੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ।

ਇਸ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਹੋਏ ਸਮੁੰਦਰ-ਮੰਥਨ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਅਨਮੋਲ ਰਤਨ ਹੱਥ ਲੱਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ 'ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪਸਾਰ ਭਾਈਚਾਰਾ' ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੈ।

ਘਟੌੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਤਨੀ (ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ) ਨੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਨਿਭਾਇਆ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਦਰਿਆ ਦਿਲੀ

ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣਾ ਸੁਭਾਵਕ ਸੀ। ਮੈਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਪੋਂਸਰਸ਼ਿਪ ਵੀ ਭੇਜ ਦੇਣ। ਨਾਲ ਹੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਪੈਸੇ ਦਾ ਵੀ ਆਰਥਿਕ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ।

ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੋਂ ਕੈਲਗਰੀ, ਕੈਲਗਰੀ ਤੋਂ ਵਿਨੀਪੈਗ ਅਤੇ ਵਿਨੀਪੈਗ ਤੋਂ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਅਸੀਂ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸਾਡਾ ਅਟੈਚੀ ਕੇਸ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਹਰ ਫਲਾਈਟ 'ਤੇ ਉਸ 'ਤੇ 75 ਡਾਲਰ ਵੱਧ ਖਰਚ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇੰਝ ਵਾਧੂ ਖਰਚਾ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਾਪਸੀ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਯਾਦ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਉਡਾਣਾਂ 'ਤੇ ਹੋਇਆ ਖਰਚ ਮੈਥੋਂ ਲੈ ਲੈਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ।

"ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਮਹਿਮਾਨ ਹੋ। ਨਾਲ ਭੈਣ ਜੀ ਵੀ। ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਨਾ ਕਰੋ।"

ਮੈਂ ਬਥੇਰੀ ਜਿੱਦ ਕੀਤੀ ਪਰ ਦਰਿਆ ਦਿਲੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਇਕ ਨਾ ਸੁਣੀ।
